

s. 4-5

Kicki och Johanna jobbar med läsförståelse i Sursik skola.

*Hankkeella vahvistetaan
luetun ymmärtämistä
Sursik skolassa.*

PEDERSÖRE info

$\frac{2}{2021}$

s. 16-17

En fjärde vägramp och bro byggs i Edsevö.

Edsevöhön rakennetaan
neljäs ramppi ja silta.

s. 25

Pedersöre tar ansvar för miljöhälsovården.

*Pedersörestä ympäristö-
terveydenhuollon vastuukunta.*

s. 26-27

LISÄPALVELU.

Omatoimikirjasto parantaa kirjaston käytettävyyttä.

TILLÄGGSSERVICE. Meröppet gör
biblioteket mer tillgängligt.

UTGIVARE

Pedersöre
kommun

ADRESS

Skrufvilagatan 2
68910 Bennäs

TELEFON

785 0111

ANSVARIG
UTGIVARE

Stefan Svensfors

REDAKTÖR

Malin Henricson

ÖVERSÄTTNING

Paula Bertell

LAYOUT

Ida Wikström
och Johanna
Öst Häggblom

TRYCK

Forsberg

ISSN / PRINT

2343-2241

ISSN / ONLINE

2343-225X

Bygga och bo

LEDARE

Stefan Svensfors,
kommundirektör

MARKANVÄNDNING, PLANLÄGGNING, TOMTPOLITIK, byggrätter och bygglov samt begränsningar och flexibilitet är något som väcker diskussion både bland kommunala beslutsfattare, tjänstemän och kommuninvånare.

Ekvationen är stundvis svår att få att gå ihop. Det handlar om markägare och potentiella byggares önskemål och prioriteringar, samt om bestämmelser i general- och detaljplaner, i kommunens byggnadsordning, politiska beslut, lagstiftning och kommunikation. Dessutom handlar det i stor utsträckning om tid och tidsanvändning och hur snabbt saker går framåt i den kommunala beslutsprocessen.

I grund och botten är jag övertygad om att beslutsfattare, tjänstemän, markägare och invånare i stort sett har samma mål. Att åstadkomma en flexibel och smidig process som gynnar markägare, husbyggare, företag och invånare – i akt och mening att skapa förutsättningar för kommunen att utvecklas.

Att verkligheten sedan är svår att kombinera med målsättningarna ibland har mycket att göra med att uppfattningen om vad som är en snabb och flexibel process kan variera kraftigt mellan den som ligger i startgroparna för ett egnahemsbygge och är ivrig att sätta igång, och den som under tryck av lagar och förordningar ska handla enligt ett system som garanterar likabehandling för alla kommuninvånare i planläggnings- och tillståndsfrågor.

Men frågan är förstås mera komplicerad än så. I Pedersöre har vi gott om byggrätter utritade runt om i kommunen, faktiskt långt över 1 000 stycken. Samtidigt har vi ett läge där hugade egnahemsbyggare utan egen mark har svårt att komma över en tomt att bygga på. Dels beror det här på att få tomter kommer ut på fria marknaden, dels på att fördelningssystemet med byggrätter som baserar sig på den så kallade stolägenhetsprincipen gör att det är trögt och svårt att "uppfinna" nya byggrätter, särskilt med beaktande av likabehandlingsprincipen. Det har också lett till att många byggrätter förblir outnyttjade. Det här är något som skapat friktion åt många håll under en längre tid.

— I Pedersöre har vi gott om byggrätter utritade runt om i kommunen, faktiskt långt över 1 000 stycken. Samtidigt har vi ett läge där hugade egnahemsbyggare utan egen mark har svårt att komma över en tomt att bygga på.

STEFAN SVENSFORS

Glädjande nog har kommunen tagit ett steg framåt för att lösa åtminstone delar av den här problematiken i och med revideringen av Ytteresse delgeneralplan, som kommer till påseende inom kort.

Revideringen av Ytteresse delgeneralplan är också ett pilotprojekt i kommunen som förhoppningsvis kan stå som modell för fortsatt revidering av andra delgeneralplaner. I korthet handlar det om att planeområdet i den nya modellen utgår från en prognos av befolkningsutvecklingen på området och behov av byggrätter i stället för den tidigare statiska stolägenhetsprincipen. Det innebär också att inga byggrätter märks ut i planen utan byggrätter på planeområdet kan skapas utgående från övrig samhällsstruktur, byggplatsens lämplighet enligt bedömning. Det här kommer att förbättra smidigheten i byggandet och ge utrymme för en mera behovsprövad tillståndsprocess.

Revideringen av planen behandlas i fullmäktige under 2022, men det utkast till plan som nu föreligger kan också användas som grund för planeringsbehovsbeslut, vilket innebär att man redan nu kan tillämpa de nya principerna.

Det här är en betydande förändring, och ett nytt sätt att tänka kring planläggning och tillståndsfrågor. Jag är övertygad om att det här kommer att ge goda resultat och vara till fördel för kommuninvånarna. ■

S. 12

Rakenna ja asu

PÄÄKIRJOITUS

Stefan Svenfors,
kunnanjohtaja

MAANKÄYTTÖ, KAAVOITUS, tonttipoliitiikka, rakennusoikeudet ja -luvat sekä rajoitukset ja joustavuus ovat asioita, jotka herättävät keskustelua sekä kuntapäätäjien, virkamiesten että kunta-alaisten parissa.

Yhtälöä on ajoittain vaikea saada ratkaistua. Sen osasina ovat maanomistajien ja mahdollisten rakentajien toiveet ja priorisoinnit sekä yleis- ja asemakaavamääräykset, kunnan rakennusjärjestyksen määräykset, poliittiset päätökset, lainsäädäntö ja viestintä. Lisäksi kyse on pitkälti ajasta ja ajankäytöstä ja siitä, miten nopeasti asiat etenevät kunnan päätöksentekoprosessissa.

Olen pohjimmiltaan vakuuttunut siitä, että päätäjillä, virkamiehillä, maanomistajilla ja asukkailla on pitkälti samat tavoitteet. Siis saada aikaan joustava ja sujuva prosessi, joka hyödyttää maanomistajia, rakentajia, yrityksiä ja asukkaita – tarkoituksena luoda kunnalle kehitysedellytyksiä.

Se että todellisuus on sitten joskus vaikeasti yhdistettävissä tavoitteisiin, liittyy pitkälti siihen, että käsitys nopeasta ja joustavasta prosessista voi vaihdella voimakkaasti eri asianosaisilla – sillä, joka on lähtökuopissa omakotitalon rakentamisessa ja innokas pääsemään alkuun, ja sillä, jonka täytyy lakien ja asetusten paineessa toimia järjestelmässä, joka takaa kaikkien kuntalaisten yhdenvertaisuuden kaavoitus- ja lupa-asioissa.

— *Kunta on ilahduttavasti ottanut askeleen eteenpäin problematiikan ainakin osittaiseksi ratkaisemiseksi Yli-Ähtävän osayleiskaavan tarkistuksessa, joka on piakkoin yleisesti nähtävillä.*

STEFAN SVENFORS

Mutta asia on tätäkin monimutkaisempi. Pedersöressä meillä on runsaasti rakennusoikeutta eri puolilla kuntaa, itse asiassa pitkälti yli tuhat kappaletta. Samaan aikaan meillä on tilanne, jossa ilman omaa maata olevien omakotirakentajiksi haluavien on vaikea saada tonttia. Osaksi tämä johtuu siitä, että vapaille markkinoille tulee vain vähän tontteja, ja osaksi siitä, että niin sanottuun kantatilaperiaatteeseen perustuvan rakennusoikeuksien jakojärjestelmän vuoksi uutta rakennusoikeutta on hidas ja vaikea ”löytää” etenkin, kun otetaan huomioon yhdenvertaisuusperiaate. Tämän vuoksi monia rakennusoikeuksia jää hyödyntämättä. Tämä on aiheuttanut jo pidemmän aikaa kitkaa monilla taholla.

Kunta on ilahduttavasti ottanut askeleen eteenpäin problematiikan ainakin osittaiseksi ratkaisemiseksi Yli-Ähtävän osayleiskaavan tarkistuksessa, joka on piakkoin yleisesti nähtävillä.

Se on kunnassa pilottihanke, joka voi toivottavasti toimia jatkossa mallina muiden osayleiskaavojen tarkistuksille. Lyhyesti sanottuna kaava-alue perustuu uudessa mallissa alueen väestökehityksen ennusteeseen ja rakennusoikeustarpeeseen aiemman pysyvän kantatilaperiaatteen sijaan. Kaavaan ei merkitä rakennusoikeuksia vaan niitä voidaan luoda kaava-alueelle muun yhdyskuntarakenteen ja rakennuspaikan arvioidun soveltuvuuden mukaan. Tämä parantaa rakentamisen sujuvuutta ja antaa tilaa enemmän tarveharkintaan perustuvalla lupaprosessille.

Kaavatarkistus käsitellään valtuustossa vuoden 2022 aikana, mutta kohta esillä olevaa kaavaluonnosta voidaan käyttää suunnittelutarveratkaisujen perustana, joten uusia periaatteita voidaan alkaa soveltaa jo nyt.

Tämä on huomattava muutos ja merkitsee uutta ajattelutapaa kaavoitus- ja lupa-asioissa. Olen vakuuttunut siitä, että tämä tuottaa hyviä tuloksia ja toimii kuntalaisten eduksi. ■

- 4 Uppdrag: Att höja elevernas läsförståelse
Tehtävä: Parantaa oppilaiden luetun ymmärtämistä
- 6 Rösta och påverka Pedersöres representation
Aluevaalit koskettavat kaikkia
- 7 Snart kan du söka bygglov elektroniskt
Rakennuslupia voi kohta hakea sähköisesti
- 8 Jakobstadsregionens klimatstrategi berör alla
Seudun ilmastostrategia koskettaa kaikkia
- 10 Sursikbacken minimerar matsvinnet
Sursikbacken minimoi ruokahävikin
- 12 Kvalitetshjul lyfter småbarnspedagogiken
Laaturatas nostaa varhaiskasvatuksen tasoa
- 16 Vänstersvängarna byggs bort i Edsevä
Vasemmalle kääntyminen poistuu Edsevössä
- 18 En familj som trivs med att ge service
Perhe, joka nauttii hyvästä asiakaspalvelusta
- 21 Biblioteket och förskola in under samma tak
Kirjasto ja esikoulu saman katon alle
- 22 Just nu
Juuri nyt
- 26 Biblioteket blir mer tillgängligt med meröppet
Omatoimikirjasto parantaa kirjaston käytettävyyttä
- 28 Biblioteket informerar
Kirjasto tiedottaa
- 29 Kommande program i Pedersöre MI
- 30 Eftermiddagste med brittiska deckare
- 31 Krysset
- 32 Nominera din kandidat till Föreningsgalan

PEDERSÖRE

www.pedersore.fi

Uppdrag: Att höja elevernas läsförståelse

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Modersmåsläraren Ann-Christine Enqvist och specialläraren Johanna Skog är det här läsåret projektanställda i Sursik skola. Deras specialuppdrag är att höja elevernas läsförståelse – som med åren blivit allt sämre.

BÅDE PISAUNDERSÖKNINGEN 2018 och resultaten från ett läsförståelsetest som speciallärarna gör med sjuorna i Sursik skola varje år, visar att elever i Pedersöre blir sämre på att förstå och tolka texter som de läser. Det gäller både pojkar och flickor. Dessutom upplever lärarna att vissa elever aktivt försöker slippa att läsa i skolan.

Utvecklingen är paradoxal, eftersom Pedersöreskolorna i många år har satsat på att uppmuntra sina elever att läsa. Följdfrågan blev – gör man fel saker?

Frågeställningen ledde till att en arbetsgrupp tog sig an problematiken, läste in sig på forskning om läsförståelse och skrev en metodikbok, som blev klar i våras. Boken *”Läsa, tänka och förstå”* innehåller goda modeller för hur lärare kan utveckla elevernas läsförståelse. Guiden har delats ut till alla kommunens lärare, från förskolan till åk 9.

Nu ska metoderna omsättas i praktiken. I höstas startade ett tredelat projekt med målsättningen att stärka läsningen, läsförståelsen och läskulturen i Sursik. Projektet stöder både elever och lärare.

Ann-Christine ”Kicki” Enqvist coachar sina lärarkollegor att använda läsförståelseguiden i sin undervisning.

– Samtidigt som lärarna undervisar i sitt ämne, ska de också lära eleverna att förstå vad de läser, säger hon.

Hon går in som komplärare i klasserna och hjälper läraren att börja jobba med en ny text och är ett allmänt bollplank för kollegorna när de planerar sina lektioner. Läsförståelsen är en angelägenhet för alla lärare, också i praktiska ämnen.

Sursik har också introducerat ordveckor, då ämnesläraren inleder varje lektion med att i 15 minuter jobba med ord som anknyter till ämnet.

– Eleverna kan inte lära sig ett temannehåll om de inte vet vad orden betyder, säger Enqvist.

Ordveckan följer samma koncept som läsveckorna i Sursik. Då inleds varje lektion med 15 minuter läsning i en vecka.

De starka läsarna får inte glömmas bort heller.

– Jag kan hjälpa läraren att hitta svårare texter för dem att läsa, säger Enqvist.

Specialläraren Johanna Skog jobbar inom intensifierat stöd med bl. a. lässvaga elever.

– Min uppgift är att träna elevernas avkodningsförmåga att så de snabbare ser vad det står i texten. Vi tragglar vanliga ord, mekaniskt, säger Skog.

Hon jobbar i sexveckorsperioder med elever som gjort svaga resultat i speciallärarnas test. Eleverna tränar både i skolan och hemma. Efter sex veckor gör eleven ett nytt test. Eleverna är motiverade.

– De vet att de jobbar inom en given tidsram, det finns en början och ett slut. Lästräning ger resultat om vi tränar igenkänning och avkodning systematiskt, säger Skog.

Hon jämför med fysisk träning. – Det handlar om grundträning, att upprepa och börja känna igen orden. Om du inte har grunden kan du inte nå toppen.

Skog jobbar främst med sjuor, medan de andra speciallärarna ska jobba med årskurs 8 och 9.

Den tredje delen av projektet ska höja elevernas motivation att läsa. Där kommer specialbibliotekarien Lisa Ahlvik och projektkoordinatorn Katarina Barkar in.

– Vi håller spelifierade boksamtal i klasserna och bokprat, då vi presenterar olika böcker, säger Barkar.

Alla som är involverade betonar att det inte finns snabba lösningar. Arbetet är långsiktigt och metoderna får utvecklas under resans gång. Varje framsteg är en seger.

– Eleverna måste inte bli bokslukare, men alla borde nå en sådan nivå att de inser nyttan av att förstå texter – för att kunna studera vidare, eller ens komma igenom grundskolan, säger Skog.

Projektet har en budget på 60 000 euro. Undervisnings- och kulturministeriet bidrar med 48 000 euro, kommunen står för resten. ■

→ Läsförståelseguiden har kompletterats med material som tipsar om strategier för hur man lär sig nya ord. Affischerna hänger i varje skola.

→ Luetunymmärtämisopasta on täydennetty aineistolla, joka antaa vinkkejä uusien sanojen oppimisstrategioista. Julisteet ovat esillä joka koulussa.

PÅ WEBBADRESSEN: projektipedersore.wordpress.com finns information om alla pågående och avslutade projekt inom skolan och småbarnspedagogiken i Pedersöre.

Tehtävä: Parantaa oppilaiden luetun ymmärtämistä

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Äidinkielenopettaja Ann-Christine Enqvist ja erityisopettaja Johanna Skog työskentelevät tänä vuonna Sursik skolassa hankkeessa, jossa pyritään erityisesti parantamaan oppilaiden vuosi vuodelta heikentynyttä luetun ymmärtämisen taitoa.

VIKON 2018 PISA-TUTKIMUKSEN JA Sursikin 7.-luokkalaisten teetetyn joulukuun luetunymmärtämiskokeen tulokset osoittavat, että pedersöreläisoppilaiden kyky ymmärtää ja tulkitella tekstejä on heikentynyt. Tämä koskee sekä tyttöjä että poikia. Opettajat kokevat, että jotkut oppilaat pyrkivät aktiivisesti välttelemään lukemista.

Suuntaus on paradoksaalinen, sillä Pedersören koulut ovat vuosikautta kannustaneet oppilaita lukemaan. Mitä siis tehdään väärin?

Työryhmä tarttui pulmaan, uppoutui aihepiiriin tutkimuksiin ja laati viime keväänä valmistuneen menetelmäkirjan ”Läsa, tänka och förstå” (vapaa suom. ”Lue, ajattele ja ymmärrä”). Opaskirjas-

← Ann-Christine Enqvist och Johanna Skog ingår i teamet som går till motoffensiv mot sjunkande läsförståelse i Pedersöre. De upplever att alla lärare insett att läsförståelsen är en gemensam angelägenhet, där alla kan bidra.

← Ann-Christine Enqvist ja Johanna Skog ovat ryhtyneet vastahyökkäykseen pedersöreläisoppilaiden heikentyvää luetun ymmärtämistä vastaan. He kertovat kaikkien opettajien huomanneen, että luetun ymmärtäminen on yhteinen haaste, johon kaikki voivat vaikuttaa.

sa on hyviä malleja, joilla opettajat voivat kehittää oppilaiden luetun ymmärtämistä. Kirja on jaettu kaikille kunnan opettajille, esikoulusta ysluokkaan.

On aika siirtää menetelmiä käytäntöön. Viime syksynä Sursikissa käynnistyi kolmiosainen hanke, jolla pyritään vahvistamaan lukemista, luetun ymmärtämistä ja lukukulttuuria. Hanke tukee sekä oppilaita että opettajia.

Ann-Christine ”Kicki” Enqvist perehdyttää kollegoitaan opaskirjan käyttöön opetuksessa.

– Samalla kun opettajat opettavat ainettaan, heidän on myös opettava oppilaita ymmärtämään lukemaansa, hän sanoo.

Enqvist osallistuu tunneille ja auttaa opettajaa uuden tekstin käsittelyssä. Lisäksi hän toimii kollegoidensa yleisenä kaukupohjana ja keskustelukumppanina oppituntien suunnittelussa. Luetun ymmärtäminen on kaikkien opettajien asia, myös käytännön aineissa.

Sursik on myös ottanut käyttöön sanaviikkoja, jolloin opettaja ja oppilaat aloittavat jokaisen oppituntin pohtimalla 15 minuutin ajan aineeseen liittyviä sanoja.

– Oppilaat eivät voi oppia asiasisältöä, jos he eivät tiedä sanojen merkitystä, Enqvist kertoo.

Sanaviikot noudattavat samaa kaavaa kuin lukuviikot, jolloin jokainen oppitunti alkaa vartin lukuhetkellä.

Vahvoja lukijoita ei myöskään saa unohtaa.

– Voin auttaa opettajaa löytämään heille vaikeampia tekstejä, Enqvist sanoo.

Erityisopettaja Johanna Skog työskentelee tehostetun tuen parissa muun muassa lukivaikeuksista kärsivien oppilaiden kanssa.

– Kehitän oppilaiden tekstin purkamistaitoa, jotta he pystyvät hahmottamaan tekstin nopeammin. Työstämme

tavallisia sanoja, mekaanisesti, Skog kertoo.

Skog työskentelee erityisopettajan kokeesta heikon tuloksen saaneiden oppilaiden parissa kuuden viikon jaksoissa. Oppilaat treenaavat taitojaan koulussa ja kotona, ja kuuden viikon jälkeen he tekevät uuden kokeen. He ovat motivoituneita.

– He tietävät harjoittelevansa tietyn ajan puitteissa, työlle on alku ja loppu. Lukuopetus tuottaa tulosta, kun opetamme järjestelmällisesti sanojen tunnistamista ja purkamista, Skog kertoo.

Hän vertaa tätä fyysiseen treenaamiseen.

– Käymme läpi perusharjoituksia, toistoja ja opimme tunnistamaan sanoja. Jos ei hallitse perusteita, ei voi päästä huipulle.

Skog työskentelee pääasiassa 7.-luokkalaisten parissa, kun taas muut erityisopettajat huolehtivat 8.- ja 9.-luokkalaista.

Hankkeen kolmannen osion tarkoituksena on lisätä oppilaiden lukumotivaatiota. Erityiskirjastonhoitaja Lisa Ahlvik ja hankekoordinaattori Katarina Barkar astuvat tässä kuvaan.

– Pidämme luokissa pelillistettyjä kirjakeskusteluja ja -vinkkauksia, joissa esittelemme eri kirjoja, Barkar kertoo.

Kaikki mukana olevat painottavat, ettei nopeita ratkaisuja ole. Työ on pitkäjänteistä ja menetelmät kehittyvät matkan varrella. Jokainen edistysaskel on voitto.

– Oppilaiden ei tarvitse muuttua lukutoukiksi, mutta kaikkien tulisi saavuttaa taso, jolla he oivaltavat tekstien ymmärtämisen hyödyt – jatko-opintojen tai edes peruskoulun läpäisemisen kannalta, Skog sanoo.

Hankkeeseen on varattu 60 000 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee hanketta 48 000 eurolla, kunta vastaa lopusta. ■

VERKKOSIVUILLA: projektipedersore.wordpress.com on tietoa kaikista Pedersören koulujen ja varhaiskasvatuksen käynnissä olevista ja päättyneistä hankkeista.

Rösta och påverka Pedersöres representation

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Social- och
hälsovårdsverket

Den 23 januari 2022 ordnas det första välfärdsområdesvalet någonsin i Finland. 59 medlemmar väljs in i Österbottens välfärdsområdesfullmäktige.

DET NYA VALET är en följd av vårdreformen som träder i kraft 1.1.2023. Då tar de nya självstyrande välfärdsområdena över ansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendet.

Fullmäktige är det högsta beslutande organet och beslutar bland annat om välfärdsområdets verksamhet och ekonomi och godkänner strategin, förvaltningsstadgan och budgeten, vilka alla är dokument som styr verksamheten och den service som invånarna i välfärdsområdet får ta del av. Välfärdsområdesfullmäktige tillsätter välfärdsområdesstyrelsen och delegerar beslutanderätt till den.

Enligt Marina Kinnunen, direktör för Österbottens välfärdsområde, kommer de första invalda förtroendevalda att ha en viktig roll med att dra upp riktlinjerna för framtiden.

– Då verksamheten kör igång fattar de beslut om bland annat servicenivån, servicekriterier och verk-

samhetspunkter: Var, när och hur österbottningarna får service i framtiden, säger Kinnunen.

Hon tycker det är viktigt att invånare använder sin rösträtt, så att de nya beslutsfattarna i Österbottens välfärdsområde representerar alla invånare.

Pedersöres kommundirektör Stefan Svenfors håller med.

– När vi går in i ett nytt samarbete är det viktigt att Pedersöre har sina egna representanter som känner vår vardag, verklighet och våra behov. Välfärdsområdet ansvarar för en omfattande serviceproduktion av vård och omsorg för hela Österbotten. Det är viktigt att påverka hur verksamheten byggs upp och sköts. Därför ska vi rösta i välfärdsområdesvalet, säger han.

Förhandsröstningen i välfärdsområdesvalet ordnas 12–18.1.2022. På valdagen 23.1.2022 är vallokaler öppna kl. 9–20. ■

Förhandsröstningen i Pedersöre Ennakoöänestys Pedersöressä

KOMMUNGÅRDEN / KUNTATALO

- 12–13.1 kl./klo 8.00–16.00
- 14.1 kl./klo 8.00–15.00
- 15–16.1 kl./klo 10.00–13.00
- 17–18.1 kl./klo 12.00–20.00

ÖVERESSE SKOLA

- 13–14.1 kl./klo 14.00–20.00

PURMO BIBLIOTEK / PURMON KIRJASTO

- 17–18.1 kl./klo 14.00–20.00

Aluevaalit koskettavat kaikkia

Suomen ensimmäiset aluevaalit järjestetään 23. tammiukuuta 2022. Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustoon valitaan 59 jäsentä.

UUDET VAALIT OVAT seurausta 1.1.2023 voimaan astuvasta sote-uudistuksesta, jonka myötä uudet itsehallinnolliset hyvinvointialueet ottavat vastuulleen sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen ja pelastustoimen järjestämisen.

Aluevaltuusto on ylin päätöksentekolin, joka päättää mm. hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä hyväksyy strategian, hallintosäännön ja talousarvion, jotka kaikki ovat hyvinvointialueen toimintaa ja asukkaiden palveluja ohjaavia asiakirjoja. Aluevaltuusto nimittää hyvinvointialueen hallituksen ja delegoi sille päätösvallan.

Pohjanmaan hyvinvointialueen johtaja Marina Kinnusen mukaan ensimmäisillä valituilla luottamushenkilöillä on tärkeä rooli tulevaisuuden suunta- viivojen laatimisessa.

– Toiminnan käynnistyessä he päättävät mm. palvelutasosta, palvelukriteereistä ja toimipisteistä. Eli missä, milloin ja miten pohjalaiset saavat tulevaisuudessa palvelua, Kinnunen kertoo.

Kinnusen mielestä on tärkeää, että asukkaat käyttävät äänioikeuttaan, jotta Pohjanmaan hyvinvointialueen uudet päättäjät edustavat kaikkia asukkaita.

Pedersören kunnanjohtaja Stefan Svenfors on samaa mieltä.

– Ryhtyessämme uudenlaiseen yhteistyöhön on ratkaisevaa, että Pedersörellä on omat edustajansa, jotka tuntevat arkimme, todellisuutemme ja tarpeemme. Hyvinvointialue vastaa koko Pohjanmaan terveys- ja sosiaalipalvelujen palvelutuotannosta. On tärkeää vaikuttaa siihen, miten toiminta rakentuu ja miten sitä hoidetaan. Tästä syystä kannustan äänestämään aluevaaleissa, hän sanoo.

Aluevaalien ennakoöänestys järjestetään 12.–18.1.2022. Äänestyspaikat ovat vaalipäivänä 23.1.2022 avoimina klo 09.00–20.00. ■

← I webbtjänsten kan man sköta sina tillståndsärenden för byggande elektroniskt.

← Verkkopalvelussa voi hoitaa rakentamiseen liittyvät lupa-asiat sähköisesti.

Snart kan du söka bygglov elektroniskt

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Pedersöres byggnadstillsynsbyrå tar i bruk Lupapiste i januari 2022. Lupapiste är en webbaserad tjänst som gör det möjligt för kommuninvånarna att sköta sina tillståndsärenden elektroniskt.

I LUPAPISTE KAN man ansöka om tillstånd i olika byggnadsärenden, som bygglov, undantagslov och åtgärds-tillstånd och sköta anmälningsärenden elektroniskt, i stället för att lämna in handlingarna i pappersformat.

Tjänsten är avgiftsfri och tillgänglig dygnet runt.

Lupapiste samlar byggare, kommunala myndigheter, planerare och övriga parter under ett och samma tak, samt håller alla informerade om

projektets gång. Ansökningar och material går elektroniskt direkt in i kommunens system.

Om du inte ännu har ett användarnamn och lösenord ska du börja med att registrera dig i tjänsten. Nya användare ska identifiera sig med hjälp av nätbankskoder eller mobilcertifikat.

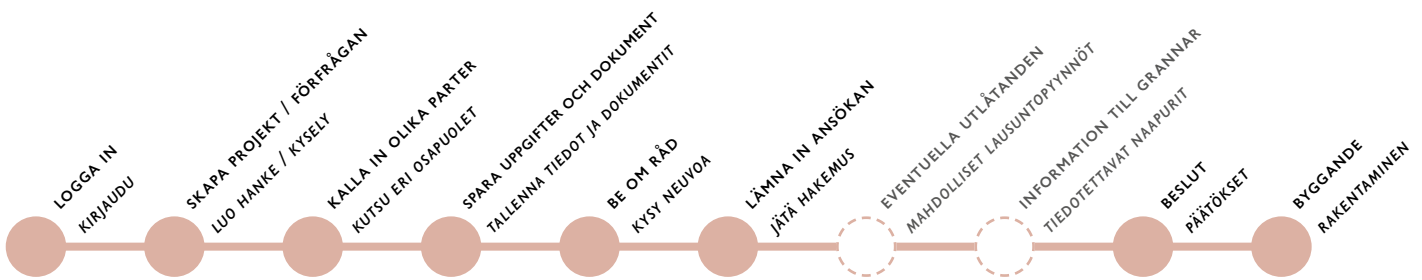
Därefter loggar du in med e-postadress och lösenord. Man sparar dokument och uppdaterar sina uppgifter kontinuerligt i tjänsten.

Det går också att kommunicera med kommunens byggnadstillsyn via ett projektspecifikt diskussionsfönster. Via sektionen "instruktion" under diskussionsfönstret kan du bekanta dig med kommunens instruktioner och eventuella projektspecifika anmärkningar.

Alla beslut och tillståndskraven kommer att finnas i Lupapiste. Du får ett meddelande till din e-post då byggnadstillsynen har fattat beslut i ditt ärende.

Byggnadstillsynsbyrån fortsätter att ta emot ansökningar på papper en tid, och ger gärna råd om hur man använder Lupapiste.

Det finns mer information om Lupapiste på kommunens webbplats efter nyår, samt länkar till den elektroniska tjänsten. Man kan också gå direkt till adressen lupapiste.fi. ■

Rakennuslupia voi kohta hakea sähköisesti

Pedersören rakennusvalvonta ottaa Lupapisteeseen käyttöön tammikuussa 2022. Lupapiste on verkkopalvelu, joka mahdollistaa kuntalaisille lupa-asioiden sähköisen hoitamisen.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

LUPAPISTEESSÄ VOI HAKEA erilaisia lupia, kuten rakennus-, poikkeus- ja toimenpidelupia, sekä hoitaa ilmoitusasiat sähköisesti paperiasiakirjojen toimitamisen sijaan. Palvelu on maksuton ja käytettävissä vuorokauden ympäri.

Lupapiste kerää rakentajat, kuntaviranomaiset, suunnittelijat ja muut osa-

puolet yhden ja saman katon alle sekä pitää kaikki ajan tasalla hankkeen edistymisestä.

Hakemukset ja materiaalit siirtyvät sähköisesti suoraan kunnan järjestelmään.

Jos sinulla ei vielä ole palveluun käyttäjätunnusta ja salasanaa, voit aloittaa rekisteröitymällä. Uusien käyttäjien tulee tunnustautua verkkopankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella.

Rekisteröitymisen jälkeen voit kirjautua palveluun sähköpostiosoitteella ja salasanaalla. Palveluun voi tallentaa asiakirjoja ja jatkuvasti päivittää tietoja.

Lisäksi kunnan rakennusvalvonnan kanssa voi viestiä hankekohtaisen keskusteluikkunan kautta. Keskusteluikkunan alla olevassa "Ohje"-kohdassa voi tutustua kunnan ohjeistukseen ja mahdollisiin hankekohtaisiin huomautuksiin.

Lupapisteestä löytyvät kaikki päätökset ja lupavaatimukset. Saat sähköpostiisi viestin sen jälkeen, kun rakennusvalvonta on tehnyt asiaasi koskevan päätöksen.

Rakennusvalvonta jatkaa paperihakemusten vastaanottamista jonkin aikaa ja mielellään neuvoo Lupapisteeseen liittyvissä asioissa.

Kunnan verkkosivuille päivitetään uudenvuoden jälkeen lisää tietoa Lupapisteestä ja linkit sähköiseen palveluun. Voit myös mennä suoraan osoitteeseen lupapiste.fi. ■

Klimatsmarta tips

SÅ HÄR kan du bidra i regionens klimatarbete:

- Fråga dig själv innan du köper något, behöver jag det här eller vill-höver jag?
- Cykla eller promenera mera.
- Övergå om möjligt till miljövänligare uppvärmning och fordon.
- Minska matsvinnet.
- Inspirera andra genom att berätta om dina klimatsmarta gärningar.
- Ställ dig själv frågan: behöver jag äga allt själv eller kan jag hyra eller sam använda den?

Jakobstadsregionens klimatstrategi berör alla

TEXT

Malin Lindholm
klimatkoordinator
i Jakobstads-
regionen

Jakobstadsregionen har en ny klimatstrategi, som också omfattar Pedersöre. Nu gäller det för oss att arbeta i laag.

UNDER DEN SENASTE tiden har diskussionerna om klimatet gått på högvarv. Det är inte så konstigt med tanke på det budskap som FN:s klimatpanel IPCC framförde i sin senaste rapport.

I rapporten framgår att förändringarna i jordens klimat är extrema, snabba och att de intensifieras. Rapporten visar att koldioxid är den främsta orsaken till klimatförändringen, och att det är pga. människan som förändringen har gått i den riktning som den har gått. Det betyder också att mänskliga handlingar kan avgöra klimatets framtid.

Rapporten visar på en dyster framtidsbild. Samtidigt finns redan kända lösningar för att bromsa klimatförändringen. IPCC-rapporten visar med all tydlighet att även den enskilda invånarens och medborgarens val och levnadsvanor har betydelse för att minska koldioxidutsläppen. Visste du, att av det årliga matsvinn som uppstår i hemmen och i restaurangerna i Finland, uppskattas Jakobstadsregionens invånare stå för ca. 50 kg per person. Där och på andra områden kan vi alla göra skillnad.

När vi ställer om till ett hållbart och klimatsmart samhälle har kommunerna en nyckelroll. Kommuner- na kan visa vägen, vilket Jakobstadsregionens städer och kommuner (Nykarleby, Pedersöre, Jakobstad, Larsmo och Kronoby) gör genom en ny godkänd klimatstrategi för regionen. Regionens klimatstrategi sträcker sig till 2030 och är en plan på hur regionen ska bli mer klimatsmart och hållbar. I strategin finns målsättningar och åtgärder baserat på regionens största utmaningar. De största utmaningarna finns inom sektorerna jordbruk, vägtrafiken och uppvärmning av byggnader. Jordbruket är dock även en del av lösningen.

Klimatstrategin fokuserar på att ta fram åtgärder för att minska regionens utsläpp och klimatavtryck, samt därtill främja biologisk mångfald och anpassa oss till de konsekvenser som klimatförändringen leder till.

Finland har målsättningen att vara klimatneutralt 2035. I regionen strävar vi mot samma mål och vi vill

Seudun ilmastostrategia koskettaa kaikkia

Pietarsaaren seudulla on uusi ilmastostrategia, johon kuuluu myös Pedersöre. Nyt on meidän tehtävämme työskennellä yhdessä.

TEKSTI

Malin Lindholm
Pietarsaaren
ilmastokoordi-
naattori

KUVITUS

Ida Wikström

Från 2007 till 2019 har växthusgasutsläppen i regionen minskat med 17 %.

Ennusteen mukaan voimme pienentää ilmastoalanjälkeämme 76 % vuoteen 2030 mennessä, jos laitamme suuremman vaihteen päälle ja toimimme strategian mukaisesti.

vara i framkant. Från 2007 till 2019 har växthusgasutsläppen i regionen minskat med 17 %. Vi kan enligt prognosen minska vårt klimatavtryck med 76 % till 2030, om vi lägger in en högre växel och jobbar enligt strategin. Olika klimatåtgärder kan gynna både klimatet och leda till bättre hälsa och mer pengar i plånboken. Om vi till exempel cyklar mera främjar vi hälsan och sänker våra bensinutgifter.

Klimatstrategin berör alla och vi uppmuntrar till kreativitet och mod att testa nya lösningar. Företagen har enorma möjligheter att bidra till nya lösningar som marknaden efterfrågar. Företagen kan t.ex. visa sitt engagemang för regionens klimatmål genom att underteckna ett klimatkontrakt som utarbetats för regionen. Klimatkontraktet och Jakobstadsregionens klimatstrategi kan ni bekanta er närmare med på Concordias hemsida: concordia.jakobstad.fi.

Alla våra val har betydelse, och klimatstrategin ska genomsyra allt och alla. Nu fortsätter vi arbetet i laag. ■

VIIME AIKONA KESKUSTELU ilmastosta on ollut täydessä vauhdissa. Tämä ei ole niin outoa, kun otetaan huomioon viesti, jonka YK:n ilmastopaneeli IPCC esitti viimeisimmässä raportissaan.

Raportista käy ilmi, että maapallon ilmaston muutokset ovat äärimmäisiä, nopeita ja voimistuvat. Raportti osoittaa, että hiilidioksidi on suurin syy ilmastonmuutokseen, ja että on ihmisen ansiota, että muutos on mennyt siihen suuntaan, johon se on mennyt. Se tarkoittaa myös sitä, että ihmisten toimet voivat määrittää ilmaston tulevaisuuden.

Raportti näyttää synkän kuvan tulevaisuudesta. Samalla on jo tiedossa ratkaisuja ilmastonmuutoksen hidastamiseen. IPCC:n raportti osoittaa selvästi, että yksittäisen asukkaan ja kansalaisen valinnat ja elämäntavat ovat tärkeitä myös hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Tiesitkö, että Suomessa vuosittain koteihin ja ravintoloihin syntyvästä ruokahävikistä Pietarsaaren asukkaiden osuuden arvioidaan olevan n. 50 kg per henkilö? Siinä ja muilla alueilla voimme kaikki vaikuttaa.

Kun siirrymme kestävään ja ilmastotietoiseen yhteiskuntaan, kunnilla on

keskeinen rooli. Kunnat voivat näyttää tietä, kuten Pietarsaaren seudun kaupungit ja kunnat (Uusikaarlepyy, Pedersöre, Pietarsaari, Luoto ja Kruunupyö) tekevät uuden seudun hyväksytyin ilmastostrategian kautta. Seudun ilmastostrategia ulottuu vuoteen 2030, ja se on suunnitelma, miten seudusta tulee ilmastotietoisempi ja kestävämpi. Strategia sisältää tavoitteet ja toimenpiteet, jotka perustuvat seudun suurimpiin haasteisiin. Suurimmat haasteet ovat maataloudessa, tieliikenteessä ja rakennusten lämmityksessä. Maatalous on kuitenkin myös osa ratkaisua.

Ilmastostrategia keskittyy toimenpiteiden kehittämiseen alueen päästöjen ja ilmastoalanjäljen vähentämiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja ilmastonmuutoksen seurauksiin sopeutumiseen.

Suomen tavoitteena on olla ilmastoneutraali vuoteen 2035 mennessä. Pyrimme seudulla samaan tavoitteeseen ja haluamme olla edelläkävijöitä. Vuodesta 2007 vuoteen 2019 seudun kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet 17 prosenttia. Ennusteen mukaan voimme pienentää ilmastoalanjälkeämme 76 % vuoteen 2030 mennessä, jos laitamme suuremman vaihteen päälle ja toimimme strategian mukaisesti. Erilaiset ilmastotoimenpiteet voivat hyödyttää sekä ilmastoa että parantaa terveyttä ja lisätä rahaa lompakkoon. Jos esimerkiksi pyöräilemme enemmän, edistämme terveyttä ja vähennämme polttoainekustannuksiamme.

Ilmastostrategia koskettaa kaikkia ja kannustamme luovuuteen ja rohkeuteen testata uusia ratkaisuja. Yrityksillä on valtavat mahdollisuudet edistää markkinoiden vaatimia uusia ratkaisuja. Yritykset voivat mm. osoittaa sitoutumisensa alueen ilmastotavoitteisiin alekirjoittamalla alueelle laaditun ilmastososopimuksen. Ilmastososopimukseen ja Pietarsaaren alueen ilmastostrategiaan voit tutustua tarkemmin Concordian verkkosivuilla: concordia.jakobstad.fi.

Kaikki valintamme ovat tärkeitä, ja ilmastostrategian on tunkeuduttava kaikkeen ja kaikkiin. Nyt jatkamme työskentelyä yhdessä. ■

Ilmastotietoisia vinkkejä

NÄIN voit osallistua seudun ilmastotyöhön:

- Kysy itseltäsi ennen kuin ostat jotain, tarvitsenko tätä vai haluanko?
- Pyöräile tai kävele enemmän.
- Jos mahdollista, vaihda ympäristöystävällisempään lämmitykseen ja ajoneuvoihin.
- Vähennä ruokahävikkiä.
- Innosta muita kertomalla ilmaston kannalta älykkäistä teoistasi.
- Esitä itsellesi kysymys: pitääkö minun omistaa kaikki itse vai voinko vuokrata tai käyttää sitä yhdessä?

Sursikbacken minimerar matsvinnet

Överbliven sås blir risotto, kokt potatis blir klyftpotatis och grönsaksrester mixas ner i lasagne. Skolköket i Sursik månar om att minimera svinnet och med hjälp av matgästerna går bara drygt två procent av maten i soporna.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

↓ **Bespisningschefen Anja Lillqvist började följa upp matsvinnet på Sursikbacken för snart tio år sedan. Nu utarbetas ett koncept för daghemmen, som alla får sin mat från ett av kommunens centralkök.**

↓ **Ruokahuoltopäällikkö Anja Lillqvist ryhtyi seuraamaan Sursikbackenin ruokahävikkä lähes kymmenen vuotta sitten. Seuranta-mallia ollaan parhaillaan laatimassa päiväkodeille, jotka saavat ruokansa kunnan jostakin keskuskeittiöstä.**

MAT SOM SLÄNGS innebär att de resurser som gått åt till produktion, förädling och transport går i spillo. För ett kommunalt storkök är matsvinn en ren förlust både ekonomiskt och miljömässigt.

Sursik skolkök fyller med råge definitionen på ett storkök – där tillreds 1 900 matportioner varje skoldag. 1 200 portioner åker ut till daghem och byskolor, medan 700 portioner serveras åt elever, studerande och personal på Sursikbacken. Bespisningschefen Anja Lillqvist har i snart tio år följt upp matsvinnet på backen, genom att mäta den mängd mat som köket kokar och sedan väga resterna i sophinken.

– Det handlar om ett svinn på 3,08 procent för Sursik och 1,58 procent Pedersöre gymnasium och Yrkesakademien. Det är 2,33 procent i genomsnitt, säger Lillqvist.

På grund av personalbrist har maten inte vägts det senaste coronaåret. Kontrollen finns ändå.

– Genast vi tar i soppåsen känner vi om den är för tung. Vi ska kunna bära den med en hand. Är den för tung i två dagar reagerar vi direkt, säger Lillqvist.

Det kan innebära att hon går in i klasserna och berättar för eleverna om matsvinnet. Hon brukar också samla sjuorna för information i auditoriet på höstarna, men på grund av coronapandemin har sådana samlingar ställts in två år i rad.

Lite oväntat är svinnet större när köket serverar populära maträtter.

– När det är elevernas favoritmat tar de mer mat än de orkar äta. Om maten är obekant eller om de vet att de inte gillar den, blir det inget svinn. Vi har större svinn med citronetter än med källåda, säger Lillqvist.

Köket vägleder matgästerna genom att lägga ut lappar med en referensportion, till exempel sex köttbullar eller två citronetter per man. Det finns också en lapp med texten ”Ta inte mer mat än du äter upp. Vi är miljösamma i Pedersöre” vid serveringslinjen.

Det handlar också om att planera och ha spelöga. Personalen bär inte ut mer mat till serveringslinjen än det går åt. Mat som blir över läggs antingen i direkt i frysen eller i avsvalningsskåp och förvandlas till nya maträtter.

– Alla säser som blir över används i risotto eller makaronilåda. Ugnskorv blir pyttipanna, eller så värmer vi den nästa dag. Spagetti hackar vi ner och sätter i en sallad. Vi kan också frysa in sallad och mixa ner den i lasagne. Med en ingredienskostnad på 1,06 euro per portion har vi inte råd med spill, säger Lillqvist.

— Genast vi tar i soppåsen känner vi om den är för tung. Vi ska kunna bära den med en hand. Är den för tung i två dagar reagerar vi direkt.

ANJA LILLQVIST

Överbliven potatis blir till ugnsstekt potatis dagen efter, något som Isa Uotinen i Pedersöre gymnasium gillar.

– Jag äter hellre stekt än kokt potatis, säger hon.

Uotinen och kompisen Emma Fors tycker att Sursikköket serverar bra och mångsidig mat. De nämner grönsaksbiff och linsgryta som rätter som kanske orsakar mest spill.

– Jag tar bara det jag äter och slänger sällan bort mat, säger Uotinen.

Anja Lillqvist tror inte att matsvinnet kan bli mycket lägre än 2,3 procent på Sursikbacken. Däremot är spillet i daghem och skolor mer utmanande och uppföljningen är sämre. I daghemmen lägger barnen inte själva upp maten på tallriken, och det kan vara svårt för personalen att ge rätt mängd.

– Vi ser ett större svinn i daghemmen än i skolorna. Vi ska börja följa upp svinnet i daghemmen bara vi hittar rätt tillvägagångssätt, säger Lillqvist.

Man ska utarbeta en modell genom ett försök i daghemmet Dressinen i Bennäs. Centralköket i Pedersheim väger den mat som skickas ut, och köksan i daghemmet väger svinnet. ■

Sursickbacken minimoi ruokahävikin

Ylijääneestä kastikkeesta tehdään risottoa, keitetyistä perunoista lohkoprunoita ja kasvikset sekoitetaan lasagneen. Sursikin koulukeittiö pyrkii minimoimaan hävikin, ja ruokailijoiden avulla roskeen päätyttyä vain noin kaksi prosenttia.

teksti & kuvat
Malin Henricson

1 Matgästerna i Sursick uppmanas vara miljösmdarta och inte ta mer mat än de äter.

1 Sursikin ruokailijoita kehoitetaan ympäristötietoisuuteen ja ottamaan lautaselleen vain sen, mitä syövät.

POISHEITETTY RUOKA MERKITSEE SEN tuotantoon, jalostukseen ja kuljetukseen käytettyjen resurssien tuhlaamista. Kunnalliselle suurkeittiölle ruokahävikki on taloudellinen ja ympäristöllinen tappio.

Sursikin koulukeittiö täyttää ansiokkaasti suurkeittiön määrätelmän – keittiössä valmistetaan 1 900 ruokaannosta joka koulupäivä. Päiväkoteihin ja kyläkouluihin lähetetään 1 200 annosta, kun taas 700 annosta tarjoillaan Sursickbackenin oppilaille, opiskelijoille ja henkilöstölle. Ruokahuoltopäällikkö Anja Lillqvist on pian kymmenen vuoden ajan seurannut koulujen ruokahävikkä punnitsemalla keittiön valmistaman ruoan ja roskiksissa olevat tähteet.

– Hävikki on Sursickissa 3,08 % ja Pedersöre gymnasiumissa ja Yrkesakademissa 1,58 %. Keskimäärin se on 2,33 %, Lillqvist kertoo.

Ruokaa ei ole henkilöstöpulan takia punnittu kuluneena koronavuonna. Tilausta kuitenkin valvotaan.

– Roskappuusiin tarttuessa huomaa heti, jos se on liian painava. Se pitää pystyä kantamaan yhdellä kädellä. Jos se on liian painava kaksi päivää putkeen, ryhdymme heti toimiin, Lillqvist sanoo.

Tämä tarkoittaa, että Lillqvist käy luokissa kertomassa oppilaille ruokahävikkistä. Hän myös pitää seiskaluokkalaissille syksyllä tiedotustilaisuuden, mutta koronaviruspandemian takia nämä tilaisuudet ovat olleet tauolla kaksi vuotta peräkkäin.

Ruokahävikki on yllättäen suurempi keittiön valmistessa suosittuja ruokalajeja.

– Kun tarjolla on oppilaiden suosikiruokaa, he ottavat lautaselleen enemmän kuin jaksavat syödä. Jos ruoka on vierasta tai he tietävät, etteivät he pidä siitä, hävikkiä ei synny. Meillä on suurempi hävikki kalapuikkujen kuin kaalilaatikon kohdalla, Lillqvist kertoo.

Keittiö opastaa ruokailijoita annos-suosituslapuilla, joissa lukee esim. kuusi lihapullaa tai kaksi kalapuikkoa per henkilö. Linjastoon on myös kiinnitetty lappu, jossa lukee ”Älä ota enempää kuin syöt. Olemme Pedersöressä ympäristötietoisia”.

Kouluruokailussa on kyse suunnittelusta ja pelisilmästä. Henkilöstö ei laita linjastolle enemmän ruokaa kuin sitä menee. Ylijäänyt ruoka laitetaan suoraan pakastimeen tai jäähdytyskaappiin, minkä jälkeen siitä valmistetaan uusia ruokalajeja.

– Kaikki ylijääneet kastikkeet käytetään risotossa tai makaronilaatikossa. Unimakkaroista tehdään pyttipannua,

tai sitten lämmitämme ne seuraavana päivänä. Pilkomme spagetin ja lisäämme sen salaattiin. Voimme myös pakastaa salaattia ja lisätä sitä lasagneen. Meillä ei ole varaa hävikkiin aineskustannusten ollessa 1,06 euroa per annos, Lillqvist kertoo.

Ylijääneistä perunoista tehdään seuraavana päivänä uunissa paistettuja perunoita, mistä Pedersöre gymnasiumin Isa Uotinen pitää.

– Syön mieluummin paistettua kuin keitettyä perunaa, hän sanoo.

Uotisen ja hänen ystävänsä Emma Forsin mielestä Sursikin keittiö tarjoilee hyvää ja monipuolista ruokaa. He uskovat, että kasvispihvit ja lissipata aiheuttavat eniten hävikkiä.

– Otan vain sen, mitä syön, ja heidän harvoin ruokaa pois, Uotinen kertoo.

Anja Lillqvist uskoo, ettei Sursickbackenin ruokahävikki voi enää paljon pienentyä 2,3 prosentista. Sen sijaan päiväkotien ja koulujen hävikki on paljon haastavampi tapaus ja sen seuranta huonompaa. Lapset eivät itse ota ruokaa päiväkodissa, ja henkilökunnan voi olla vaikea annostella oikea määrä.

– Päiväkodeissa on suurempi hävikki kuin kouluissa. Ryhdymme seuraamaan päiväkotien hävikkiä heti kun siihen löytyy hyvä menetelmä, Lillqvist toteaa.

Seurantamalli kehitetään Pännäisten Dressinen-päiväkodin kokeilun perusteella. Pedersheimin keskuskeittiö punnitsee lähetettävän ruoan ja päiväkodin kokki tähteet. ■

↓ PG-studerandena Emma Fors och Isa Uotinen tycker att köket serverar bra mat. De slänger sällan, utan tar inte mer mat än de äter.

↓ Lukiolaiset Emma Fors ja Isa Uotinen pitävät koulukeittiön ruoasta. He heittävät harvoin ruokaa roskeen ja ottavat lautaselleen vain sen, mitä syövät.

Kvalitetshjul lyfter småbarnspedagogiken

Småbarnspedagogiken i Pedersöre har utvecklat ett kvalitetshjul för välmående barn. Kvalitetshjulet lyfter barnens rätt till ett bra liv i enlighet med FN:s barnkonvention. Samtidigt tydliggör hjulet att barnet är del av en barnvänlig kommun.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

PEDERSÖRES ARBETE ENLIGT Unicefs modell Barnvänlig kommun tar sig olika uttryck. En arbetsgrupp med representanter från småbarnspedagogiken fick uppdraget att göra ett kvalitetshjul – en årsklocka – för hur kommunen jobbar för att alla barn mår bra och utvecklas i en barnvänlig kommun. Grunden finns i läroplanen och andra dokument som styr verksamheten, samt FN:s konvention om barnens rättigheter. Enligt barnkonventionen har barn oavsett bakgrund

rätt att behandlas med respekt och rätt att komma till tals.

Enligt Ann-Britt Forsblom, speciallärare inom småbarnspedagogik, handlar det om att tydliggöra småbarnspedagogikens innehåll och målsättningar på ett överskådligt och enkelt sätt.

– Dessutom ska alla delar utvärderas, därför finns de här tomma rutorna, säger hon, och pekar på tomma rutorna i planschen med Barnets kvalitetshjul.

En sådan affisch hänger på varje avdelning i alla kommunens daghem från och med den här hösten.

I hjulets centrum – navet – finns barnens intressen och gemensamma mål. Byggstenarna utgörs av de mångsidiga kompetenserna i läroplanen, och de lärområden som barnen får ta del av.

Årshjulet är sedan uppdelat i månatliga teman. Personalen vet på förhand vad månaden ska innehålla, och när månaden är slut gör personalen en utvärdering – vad gjorde vi, hur gick det och vad kan vi göra annorlunda? Det är inget krångel. Bokföring och utvärdering kan göras på post it-lappar.

– När året är slut ser man om man fått med allt, säger Forsblom.

Barnen blir också delaktiga i planera, utveckla och utvärdera både verksamheten och lärmiljöerna. Delaktighet genomsyrar hela året, men är speciellt aktuellt i september. Tanken är att barnen ska ha möjligheten att påverka sin daghemsvardag.

FORTSÄTTER PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

← Annika Kung håller ett veckomöte i daghemmet Hoppetossan då barnen får påverka och utvärdera vad de gör och har gjort.

← Päiväkoti Hoppetossan järjestää viikoittaisia kokoontumisia, joissa lapset voivat vaikuttaa aktiviteetteihinsa ja arvioida toimintaa.

↓ Barnets kvalitetshjul har månatliga teman: Tillsammans – Delaktighet – FN:s konvention om barnens rättigheter – Hållbarhet – Julefrid & högtider – Må bra – Vänskap – Lärande – Hälsosam livsstil – Tacksamhet. I centrum är barnets intressen och gemensamma mål.

↓ Lasten laaturattaassa on kuukausittaiset teemat: Yhdessä – Osallistuminen – YK:n lapsen oikeuksien sopimus – Kestävyys – Joulumieli & juhlapyhät – Voi hyvin – Ystävyys – Oppiminen – Terveelliset elintavat – Kiitollisuus. Keskiössä ovat lapsen kiinnostuksen kohteet ja yhteiset tavoitteet.

Laaturatas nostaa varhaiskasvatuksen tasoa

Pedersören varhaiskasvatuksessa on kehitetty lasten hyvinvointia varten laaturatas, jonka avulla korostetaan lapsen oikeutta hyvään elämään YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti. Samalla sillä osoitetaan lapsen olevan osa lapsiystävällistä kuntaa.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

PEDERSÖRE TOTEUTAA MONIN eri tavoin UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallia. Kunnan eri päiväkotien edustajista koostuva työryhmä sai tehtäväkseen laatia laaturattaan – vuosikellon – kunnan eri toimista lasten hyvinvoinnin ja kehityksen turvaamiseksi lapsiystävällisessä kunnassa. Työ perustuu opetussuunnitelmaan ja muihin ohjausasiakirjoihin sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, jonka mukaan lasta on hänen taustastaan riippumatta kohdeltava kunnioittaen

ja lapsella on oltava oikeus ilmaista mielipiteensä.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan Ann-Britt Forsblomin mukaan kunta pyrkii selventämään varhaiskasvatuksen sisältöä ja tavoitteita avoimesti ja yksinkertaisesti.

– Lisäksi kaikkia osa-alueita on arvioitava, minkä vuoksi meillä on nämä tyhjät ruudut, hän sanoo ja osoittaa Lapsen laaturatas -julisteeissa olevia ruutuja.

Juliste asetetaan näkyville kunnan jokaisen päiväkodin osastolle syksyllä.

Rattaan keskeltä – navasta – löytyvät lapsen kiinnostuksen kohteet ja yhteiset tavoitteet. Opetussuunnitelman moninaiset valmiudet ja lasten oppimisalueet muodostavat sitten rakennuspalikat.

Vuosiratas on jaettu kuukausittaisiin teemoihin. Henkilöstö tietää kuukauden sisällön etukäteen ja toteuttaa kuun lopussa arvioinnin – mitä teimme, miten se meni ja mitä voimme tehdä toisin? Arviointi ei ole hankalaa, sillä sen ja kirjaamisen voi tehdä post-it-lapuilla.

– Vuoden lopussa näemme, olemmeko saaneet mahdolluttua kaiken mukaan, Forsblom kertoo.

Myös lapset saavat osallistua toiminnan ja oppimisympäristöjen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Osallistuminen värittää koko vuotta, erityisesti syyskuuta. Ajatuksena on, että lapset saavat mahdollisuuden vaikuttaa päivähoitoarkeensa.

Päiväkoti Hoppetossan Sandsundissa osallistuu alueelliseen ”Ainutlaatuisen ja arvokas” -hankkeeseen, jonka keskiössä ovat lapsen osallistuminen ja oikeudet.

– Lapset saavat viikoittaisissa kokoontumisissa kertoa, mikä on heidän mielestään ollut kivaa ja mitä he haluaisivat tehdä. Toteutamme heidän kiinnostuksen kohteitaan, kertoo päiväkodin johtaja Ann-Sofi Grönhage.

Päiväkoti Diamantenin johtaja Gun Holmström-Skrabb uskoo, että läheisyydellä ja läsnäololla pääsee pitkälle.

– Lasten pihaleikkejä tarkkailemalla näkee, mitkä asiat heitä kiinnostavat, hän kertoo.

JATKUU SEURAAVALLA AUKAEMALLA ⇨

← Kompisböckerna med mjukisdjuren Igelkotten och Kaninen är hjälpmedel för att ta upp frågor om barnens rättigheter på en enkel nivå.

← Kaverikirjat sekä Siili- ja Kani-pehmolelut auttavat käsittelemään lapsen oikeuksiin liittyviä aiheita yksinkertaisella tasolla.

— Vi har veckomöten där barnen får säga vad de tyckt har varit bra och vad de vill göra. Vi tar vara på deras intressen.

ANN-SOFI GRÖNHAGE

→ Elin Gäddnäs tycker att föreståndaren Gun Holmström-Skrabbs veckokalender för daghemmet Diamanten i oktober ger verksamheten en tydlighet för personalen och gör det lätt att överblicka aktiviteterna.

→ Elin Gäddnäsins mielestä päiväkodinjohtaja Gun Holmström-Skrabbin lokakuinen viikkokalenteri Diamantille selkeyttää päiväkodin toimintaa henkilöstölle ja helpottaa aktiveettien tarkastelua.

→ Daghemmet Hoppetossan i Sand-sund deltar i det regionala projektet "Unik och värdefull", där delaktighet och barnens rättigheter är i fokus.

– Vi har veckomöten där barnen får säga vad de tyckt har varit bra och vad de vill göra. Vi tar vara på deras intressen, säger föreståndaren Ann-Sofi Grönhage.

Gun Holmström-Skrabb, föreståndare för Diamanten daghem, tycker att man kommer långt med att vara nära barnen.

– Om man är lyhörd och snappar upp hur de leker på gården märker man vad som intresserar, säger hon.

Barnen har också möjlighet att styra lärmiljön. Om de visar stort intresse för att leka butik eller röra på sig, ska det finnas lärmiljöer för de aktiviteterna.

FN:s konvention om barnens rättigheter är temat i oktober. Daghemmen har möjlighet att använda en bokserie, Kompisböcker, som är baserade på barnkonventionen med syftet att stärka arbetet med barnens rättigheter på en nivå som barnen förstår.

– Vänta på din tur, dela med dig, säg stopp, lugna ner dig, nämner Ann-Sofi Grönhage som exempel på teman som böckerna tar upp.

Daghemmen håller också utveck-

lingssamtal med vårdnadshavarna och gör en personlig plan för barnet.

Må bra-temat i januari ska ge barnet en uppfattning om sitt egenvärde, att alla är unika och värdefulla och ska behandlas jämlikt. Gun Holmström-Skrabb påpekar att barnen kan komma från mycket olika familjeförhållanden och ha olika bakgrund, men i daghemmet ska det inte spela någon roll.

– Alla får ta del av samma saker och alla aktiviteter, fastän man i familjen inte gör samma saker på fritiden, säger hon.

Hon tycker att det enkla kvalitets-hjulet gett en nytändning. När hon såg planschen första gången fick hon bilden av en månadskalender i sin hjärna. Hon omsatte bilden i praktiken och gör numera en fysisk, månatlig kalender där alla dagars aktiviteter är inprickade och åskådliggjorda för personalen.

– Jag tycker om det här, det är redigt. Det här ska vi göra, det här ska vi utvärdera och allt ska rymmas in.

Kvalitetshjulet är ännu så pass färskt att det är svårt att förutsäga effekten, men Diamanten har kommit bra i gång.

– Jag tycker att hjulet redan lett till en stor förändring. Det är strukturerat och tydligt. Vi utvärderar och ser vad har vi klarat av, vad som inte

blev som tänkt, vart vi ska, hur gör vi – allt finns på samma papper, säger Gun Holmström-Skrabb.

Elin Gäddnäs som är ganska ny som pedagog, tycker kvalitetshjulet är en trygghet.

– Jag ser där allt som jag ska ha med en viss månad och vad vad som kommer senare, säger hon.

Parallellt med barnens kvalitetshjul har också personalen fått ett eget årshjul. Också personalen ska utvärdera sin vardag och genom erfarenheterna utveckla sitt arbetssätt. Gun Holmström-Skrabb tycker hjulet stöder henne i jobbet.

– Föreståndarjobbet innebär att du ska leva i nuet, blicka framåt och utvärdera. Då är det bra med en checklista. Nu vet jag vad som förväntas av mig t ex i november, säger hon.

På vissa daghem har avdelningarna utvecklat ett system, så att de hjälper till att övervaka vilan i varandras grupper, så att de turvis kan sitta ner inom egen avdelning och prata och utvärdera.

– Jag tycker att kvalitetshjulet lyfter verksamheten, säger Ann-Britt Forsblom. ■

ARBETSGRUPPEN som gjort kvalitetshjulet består av Ann-Sofie Grönhage, Camilla Tarvonen, Johanna Storbacka och Ann-Britt Forsblom.

- ⇒ Lapsilla on myös mahdollisuus vaikuttaa oppimisympäristöihin; jos he haluavat leikkiä kauppa tai liikkua vapaasti, niitä varten tulee luoda oppimisympäristöjä.

Lokakuun teemana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Päiväkodit voivat hyödyntää lapsen oikeuksien sopimukseen perustuvaa Kompisböcker-kaverikirjasarjaa, jonka tarkoituksena on vahvistaa lapsen oikeuksiin liittyvää työtä lapsille ymmärrettävällä tasolla.

– Odotu vuoroasi, jaa omastasi, sano lopeta, rauhoitu, Grönhage luettelee kirjasarjan teemoja.

Päiväkoti järjestää kehityskeskusteluja huoltajien kanssa ja laatii lapsille henkilökohtaiset suunnitelmat.

Tammikuun Voi hyvin -teeman tarkoituksena on antaa lapselle käsitys hänen omanarvontuntonaan ja siitä, että kaikki ovat ainutlaatuisia ja arvokkaita sekä ansaitsevat tasavertaisen kohtelun. Holmström-Skrabb mainitsee, että lapsilla voi olla hyvin erilaiset perhesuhteet ja taustat, mutta niillä ei ole päiväkodissa merkitystä.

– Kaikki saavat osallistua samoihin toimintoihin, vaikka perheessä ei vapaa-ajalla tehtäisikään samanlaisia asioita, hän kertoo.

Holmström-Skrabb uskoo, että yksinkertainen laaturatas on antanut työhön uutta pontta. Kun hän näki ju-

— *Johtajantyössä täytyy elää nykyhetkessä, katsoa eteenpäin ja arvioida. Muistilista on silloin tarpeen.*

GUN HOLMSTRÖM-SKRABB

listeen ensimmäistä kertaa, hän sai ajatuksen kuukausikalenterista. Hän sovelsi ideaa käytäntöön ja laatii nykyään joka kuukaudelle fyysisen kalenterin, jossa kaikki päivittäiset aktiviteetit on havainnollistettu henkilöstölle.

– Pidän tästä, se on selkeää. Kalenterista näkyy, mitä täytyy tehdä, mitä arvioida ja mitä kaikkea mahdollista.

Laaturataan vaikutuksia on vaikea ennustaa, sillä se on todella uusi konsepti, mutta Diamantenissa toiminta on lähtenyt hyvin käyntiin.

– Mielestäni ratas on jo johtanut suureen muutokseen. Se on järjestelmällinen ja selkeä. Arvioimme ja tarkastelemme toimintaamme ja asioita, jotka eivät toteutuneet odotetusti, minne olemme matkalla, miten teem-

me asiat – kaikki ovat samalla paperilla, Holmström-Skrabb sanoo.

Hiljattain valmistunut lastentarhanopettaja Elin Gäddnäs pitää laaturatas-turvana.

– Näen siitä kaiken, mitä tarvitsen yhtenä kuukautena, samoin myös seuraavan kuukauden tapahtumat, hän selittää.

Myös henkilöstö on saanut oman vuosirattaansa. Henkilöstön tulee arvioida arkeansa ja kehittää toimintatapojansa kokemustensa perusteella. Holmström-Skrabbin mielestä ratas tukee häntä työssään.

– Johtajantyössä täytyy elää nykyhetkessä, katsoa eteenpäin ja arvioida. Muistilista on silloin tarpeen. Nyt esimerkiksi tiedän, mitä minulta odotetaan marraskuussa, hän kertoo.

Joidenkin päiväkotien osastot ovat kehittäneet järjestelmän, jossa opettajat auttavat valvomaan toisten ryhmien lepoa, jotta he voivat vuorotellen keskustella ja arvioida toimintaa kollegoidensa kanssa.

– Laaturatas nostaa mielestäni toiminnan tasoa, Ann-Britt Forsblom sanoo. ■

LAATURATTAASTA vastaa työryhmä, johon kuuluvat Ann-Sofie Grönhage, Camilla Tarvonen, Johanna Storbacka ja Ann-Britt Forsblom.

Vänstersvängarna byggs bort i Edsevö

Det tvådelade byggprojektet längs stamväg 68 i Pedersöre är i full gång. Målsättningen är att göra trafiken smidigare och tryggare för alla. I Edsevö bygger man bort den filkorsande trafiken.

TEXT & FOTO

Malin Henricson

DRÖNARFOTO

Fredrik
Djupsjöbacka

DET HANDLAR OM en rejäl satsning i infrastrukturen, där både staten och kommunen deltar.

I Källby byggs en ny järnvägsbro inklusive en ny vägdragning strax norr om den gamla bron. Så länge bygget pågår löper trafiken längs den gamla bron, som sedan ska rivas. Den nya bron blir både bredare och längre än den gamla.

– Det ska rymmas ett tredje tågspår under bron, säger Timo Kujanpää, som är projektchef för huvudentreprenören Skanska Infra.

I Edsevö kompletteras korsningsområdet med en fjärde vägramp mellan stamvägen och riksåttan. Dessutom byggs en korsningsbro på stamvägen, med en planskild förbindelseväg under bron, mellan bostadsområdet och industriområdet. Den gamla tunneln för lätttrafik rivs bort och i stället förenas Holmvägen och Hotellvägen under bron. Förbindelsevägen ska användas av både lastbilar, personbilar, fotgängare och cyklister.

– Det blir en upphöjd trottoar för

fotgängare och cyklister bredvid körbanan, säger Kujanpää.

Alla åtgärder i Edsevö bidrar till större trafiksäkerhet och smidigare trafik.

– Alla vänstersvägar försvinner och trafikflödet förbättras, speciellt i korsningarna, säger kommunens vägmästare Stefan Hellund.

Det innebär till exempel att trafik från Jakobstad till industriområdet svänger till höger in på Granholmsbrinken, viker in på Holmvägen och kör genom tunneln till andra sidan av stamvägen. De som kommer från bostadsområdet och ska mot Jakobstad kör under bron, via Hotellvägen ut på stamvägen. Trafik från industrierna mot Essehället kör under bron, via Granholmsbrinken ut på stamvägen. Från industriområdet kan man bara svänga höger mot Jakobstad.

Kommunen betalar halva brokostnaden i Edsevö. Dessutom bekostar kommunen alla nya vägavsnitt, cykelleder och förbättringsåtgärder på sitt eget område. Till exempel ska Granholmsbrinken breddas, och Hotellvägen ska förstärkas och förses med en trottoar. I projektet ingår också en ljudvall längs Holmvä-

gen. Staten står för de ljudvallar som byggs längs stamvägen och riksåttan.

Brobygget i Edsevö är det moment som förväntas orsaka mest störningar. När bron byggs, stängs stamvägen av. Då ska trafiken löpa via en tillfällig omfartsväg mellan Hotellvägen och vägrampen intill Hotell Polaris. Det kommer att bli en livligt trafikerad passage, eftersom det dagligen rör sig 7 600–8 800 fordon på stamvägen. Hotellvägen stängs för genomfartstrafik, för att man ska undvika att det blir trafikstockningar när bilar försöker svänga in på den. Stamvägen kommer att vara avstängd 4–6 månader.

I samband med den fjärde vägrampen byggs också en ny accelerationsfil på riksåttan, och Joksholmas gångtunnel under riksåttan breddas med sju meter.

Den nya bron i Edsevö kan troligen tas i bruk i juli 2022, och ungefär samtidigt blir också bron i Källby klar. Alla åtgärder ska vara slutförda 24.10.2022.

Staten satsar 5,5 miljoner euro i Edsevö och 5,2 miljoner euro för Källby. Kommunens andel i Edsevö uppgår till högst 2 miljoner euro. ■

— Alla vänstersvägar försvinner och trafikflödet förbättras, speciellt i korsningarna

STEFAN HELLUND

Vasemmalle kääntyminen poistuu Edsevössä

← Korsningsområdet i Edsevö utvecklas det närmaste året. En ny vägramp till riksåttan och en korsningsbro med en ny förbindelseväg under stamvägen hör till de stora åtgärderna. Den tillfälliga omfartsvägen mellan Hotellvägen och vägrampen används när stamvägen är avstängd.

← Edsevön risteysaluetta kehitetään tulevana vuonna. Uusi ramppi ja risteysilta sekä uusi kulkureitti kantatien alitse ovat suurimpia toimenpiteitä. Tilapäinen ohikulkutie rakennetaan pellolle Hotellitien ja Hotelli Polariksen rampin väliin.

— *Kaikki vasemmalle kääntymiset poistuvat ja liikennevirta sujuvoituu, erityisesti risteyksissä*

STEFAN HELLUND

↓ Timo Kujanpää är Skanskas projektchef för byggprojektet på stamvägen i Pedersöre. Vägmästare Stefan Hellund och tekniska chefen Yvonne Liljedahl-Lund övervakar kommunens andel i Edsevöprojektet.

↓ Timo Kujanpää on Skanskans hankepäällikkö Pedersören kantatiehankkeessa. Tiemestari Stefan Hellund ja tekninen johtaja Yvonne Liljedahl-Lund valvovat kunnan osuutta Edsevö-hankkeessa.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

LENNOKKIKUVA
Fredrik
Djupsjöbacka

Kaksivaiheinen rakennushanke Kantatie 68:n varrella Pedersöressä on täydessä vauhdissa. Tavoitteena on tehdä liikenteestä kaikille sujuvampaa ja turvallisempaa. Lisäksi Edsevössä poistetaan vasemmalle kääntyvä liikenne, jossa joudutaan ylittämään vastaantulevien kaista.

KYSEESSÄ ON MERKITTÄVÄ panostus infrastruktuuriin sekä valtion että kunnan osalta.

Kolppiin rakennetaan uusi rautatiesilta ja uusi tielinjaus suoraan pohjoiseen vanhasta sillasta. Liikenne kulkee vanhan sillan kautta rakennustöiden ajan, minkä jälkeen silta puretaan. Uudesta sillasta tulee leveämpi ja pidempi.

– Sillan alle mahdutetaan kolmas junaraide, kertoo pääurakoitsija Skanska Infran hankepäällikkö Timo Kujanpää.

Edsevön risteysalueelle tulee neljäs ramppi kantatien ja Kasitien väliin. Lisäksi kantatielle rakennetaan risteysilta, jossa on asuinalueen ja teollisuusalueen välissä alikulkuyhteys sillan alitse. Vanha kevyen liikenteen tunneli puretaan, ja Holmintie ja Hotellitie yhdistyvät sillan alla. Kulkureittiä käyttävät kuorma-autot, henkilöautot, jalankulkijat ja pyöräilijät.

– Jalankulkijoille ja pyöräilijöille tehdään korotettu jalkakäytävä ajotien viereen, Kujanpää sanoo.

Kaikki Edsevössä tehtävät toimenpiteet tähtäävät parempaan liikenneturvallisuuteen ja sujuvampaan liikenteeseen.

– Kaikki vasemmalle kääntymiset poistuvat ja liikennevirta sujuvoituu, erityisesti risteyksissä, kertoo kunnan tiemestari Stefan Hellund.

Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi liikenne Pietarsaaresta teollisuusalueelle kääntyy oikealle Granholmintörmän kohdalla, jatkaa Holmintielle ja ohjautuu tunnelin kautta kantatien toiselle puolelle. Asuinalueelta Pietarsaareen matkaavat ajavat sillan alitse, Hotellitietä pitkin kantatielle. Liikenne teollisuusalueelta Ähtävän suuntaan kulkee sillan alitse, Granholmintörmän kautta kantatielle. Teollisuusalueelta voi ainoastaan kääntyä oikealle Pietarsaarta kohti.

Kunta maksaa puolet Edsevön siltakustannuksista. Lisäksi kunta maksaa kaikista oman alueensa tieosuuksista, pyöräkaistoista ja parannustoimenpiteistä koituvat kulut. Esimerkiksi Granholmintörmää levennetään, ja Hotellitietä vahvistetaan ja siihen lisätään jalkakäytävä. Hankkeeseen sisältyy myös melusuojaus Holmintien varrelle. Valtio vastaa kantatielle ja Kasitielle rakennettavista äänivalleista.

Sillanrakennuksen odotetaan aiheuttavan Edsevössä eniten häiriöitä, sillä kantatie suljetaan rakennustöiden ajaksi. Liikenne ohjataan tilapäiselle ohikulkutielle Hotellitien ja Hotelli Polariksen rampin väliin. Siitä tulee vilkkaasti liikennöity reitti, sillä kantatiellä liikkuu päivittäin 7 600–8 800 ajoneuvoa. Kantatie on suljettuna 4–6 kuukautta.

Neljännän rampin yhteydessä rakennetaan myös uusi kiihdytyskaista Kasitille, ja Joksholman alikulkusiltaa Kasitien alla levennetään seitsemällä metrillä.

Edsevön uusi silta otettaneen käyttöön heinäkuussa 2022, ja Kolpin silta valmistunee samoihin aikoihin. Rakennushankkeen on oltava valmiina 24.10.2022.

Valtio panostaa 5,5 miljoonaa euroa Edsevöön ja 5,2 miljoonaa euroa Kolppiin. Kunnan osuus Edsevöstä on enintään kaksi miljoonaa euroa. ■

En familj som trivs med att ge service

I familjen Anderssén går företagargandan i arv. Föräldrarna Pamela och Roger har alltid hållit hårt på principen att barnen inte ska jobba gratis – och de belönas nu med att barnen Johanna, Petter och Christoffer alla är starkt engagerade i de två familjeföretagen Pederest och Pedebbygg.

Årets företag
Vuoden yritys

TEXT & FOTO
Malin Henricson

PEDERSÖRE KOMMUN KORADE i slutet på oktober Pederest till årets företag i Pedersöre. Pederest står bakom servicestationen Neste intill Europaväg 8 i Edsevö, och i konceptet ingår både restaurang, café, butik, bensinförsäljning, biltvätt och posttjänster. Familjen driver också byggföretaget Pedebbygg som lokala industrier och kommunen ofta anlitar för olika byggprojekt.

Roger Anderssén är vd – i övrigt är familjen inte så noga med titlar. Pamela Anderssén gör beställningar till köket, betalar räkningar och planerar matsedeln medan äldsta dottern Johanna Anderssén-Blomqvist ansvarar för löner, arbetslistor och livsmedelsbutiken. Yngsta sonen Christoffer Anderssén ansvarar för biltillbehören och bränsleförsäljningen medan mellanbarnet Petter Anderssén i huvudsak jobbar som arbetsledare för Pedebbygg.

— Vi såg tidigt att barnen var intresserade av verksamheten. Det gjorde att vi har kunnat satsa.

PAMELA ANDERSSÉN

Förutom ägarfamiljen har Pederest 26 anställda, inklusive ordinarie och inhoppare på kvällar och helger.

Pedebbygg sysselsätter 7 personer.

– Vi har en bra och kunnig personal, säger ägarfamiljen.

Att driva ett familjeföretag är speciellt, men med åren har familjen hittat ett professionellt förhållningssätt till varandra, parallellt med syskon-, barn- och föräldrarollen.

– Vi har vant oss vid att jobba tillsammans. Men som på alla arbetsplatser kan det bli extra till ibland, om vi är av olika åsikt, säger Pamela leende.

– Vi vet varandras styrkor och svagheter och kompletterar varandra, säger Johanna.

Kommunens företagpris var en överraskning, samtidigt som det tidsmässigt kom lämpligt. I november hade det nämligen gått 40 år sedan Pederest startade sin verksamhet i Edsevö. Då tog Roger över bränsleförsäljningen vid dåvarande Kesoil tillsammans med sin bror. Roger hade redan då byggfirman som senare omvandlades till aktieföretag och blev Pedebbygg år 1993. Samma år brann servicestationen i Edsevö. För att komma i gång snabbt köpte Anderssénbröderna en stockstuga och fortsatte att sälja bränsle i mycket begränsade utrymmen.

En ny servicestation stod klar 1999 och lite senare senare köpte Roger ut sin bror ur bolaget. Sedan

dess har familjen byggt ut fastigheten flera gånger i takt med att verksamheten vuxit.

– Jag har planerat och sedan har vi förverkligat, säger Roger, som är utbildad byggmästare.

Den senaste utvidgningen skedde 2010, då affärsdelen förstörades.

– Vi såg tidigt att barnen var intresserade av verksamheten. Det gjorde att vi har kunnat satsa, säger Pamela.

Barnen inledde sin företagarbana med att fylla på varor i hyllorna, stå i kassan och baka pizzor.

– Men alla har utbildat sig innan de börjat jobba heltid, säger Roger.

Tyngdpunkten i verksamheten har gradvis glidit över från café, bilunderhåll och bränsleförsäljning till matservering och livsmedelsförsäljning. När Pederest öppnade i den nya lokalen 1999 var snabbmatskedjorna på frammarsch, och i början på 2000-talet gick Andersséns med i den nationella pizzakedjan vars pizzor ännu i dag serveras i Edsevö. Några år senare kom en hamburgerkedja med i verksamheten. Förutom daglig lunchbuffé kan man beställa mat från á la cartemenyn. Ingen behöver gå hem hungrig.

– Vi trivs med att ge service och håller öppet alla dagar under året, säger Johanna Anderssén-Blomqvist.

FORTSÄTTER PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

— *Tiedämme toistemme vahvuudet ja heikkoudet ja täydennämme toisiamme.*

JOHANNA ANDERSSÉN-BLOMQVIST

← Fr h Roger Anderssen, Pamela Anderssen, Johanna Anderssen-Blomqvist, Christoffer Anderssen och Petter Anderssen har företagsamheten som livsstil. Lunchbuffén med husmanskost alla dagar i veckan är en av grundpelarna i Pederests verksamhet i Edsevö.

← Oikealta: Roger Anderssen, Pamela Anderssen, Johanna Anderssen-Blomqvist, Christoffer Anderssen ja Petter Anderssen elävät ja hengittävät yrittäjyyttä. Jokapäiväinen kotiruoasta inspiraationsa saanut lounasbuffetti on Pederestin toiminnan kulmakiviä Edsevössä.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Perhe, joka nauttii hyvästä asiakaspalvelusta

Yrittäjyys periytyy Anderssenin perheessä. Vanhemmat, Pamela ja Roger, ovat aina pitäneet tiukasti kiinni periaatteesta, ettei lasten tarvitse tehdä ilmaista työtä – ja nyt he saavat palkintonsa, sillä lapset Johanna, Petter ja Christoffer ovat kaikki vahvasti sitoutuneita kahteen perheyrytykseen, Pederestiin ja Pedebyygiin.

PEDERSÖREN KUNTA VALITSI lokakuun lopussa Pederestin Vuoden yritykseksi Pedersöressä. Yritys vastaa Nesteen huoltoasemasta Eurooppatie 8:n varrella Edsevössä, ja huoltoaseman konseptiin sisältyvät ravintola, kahvila, kauppa, polttoaineen myynti, autopesu ja postipalvelut. Omistajaperheellä on myös Pedebyyg-rakennusliike, jota kunta ja paikalliset yritykset usein käyttävät erilaisissa rakennushankkeissa.

Roger Anderssen on toimitusjohtaja – mutta perhe ei ole turhan tarkka tittleistä. Pamela Anderssen huolehtii keittiön tilauksista, laskuista ja ruokalistaista, kun taas vanhin lapsi Johanna Anderssen-Blomqvist vastaa palkoista, työvuorolistoista ja ruokakaupasta. Nuorin lapsi Christoffer Anderssen huolehtii autotarvikkeista ja polttoaineen myynnistä, ja lapsikatraan keskimäinen Petter Anderssen työskentelee Pedebyygissä pääasiassa työnjohtajana.

Omistajaperheen lisäksi Pederest työllistää 26 henkilöä, mukaan lukien vakituiset työntekijät sekä iltojen ja viikonloppujen keikkatyöläiset. Pedebyyg työllistää seitsemän henkilöä.

– Meillä on hyvä ja osaava henkilökunta, omistajaperhe kertoo.

Perheyrytyksen pyörittäminen on erityinen haaste, mutta perhe on vuosien mittaan löytänyt ammattimaisen asennoitumisen toisiinsa – sisarusten, lasten ja vanhempien roolien rinnalla.

– Olemme tottuneet työskentelemään toistemme kanssa. Kaikilla työpaikoilla voi kuitenkin joskus salamoida, jos ihmiset ovat eri mieltä, Pamela sanoo hymyillen.

– Tiedämme toistemme vahvuudet ja heikkoudet ja täydennämme toisiamme, Johanna kertoo.

Kunnan yrittäjäpalkinto oli yllätys ja samanaikaisesti osuvasti ajoitettu. Pederest nimittäin juhli marraskuus-

sa 40-vuotista taivaltaan Edsevössä. Roger ryhtyi myymään polttoainetta silloisessa Kesoilissa yhdessä veljensä kanssa 40 vuotta sitten. Hänellä oli jo ennestään rakennusfirma, joka muutettiin myöhemmin osakeyhtiöksi ja v. 1993 Pedebyygiksi. Edsevön huoltoasema paloi samana vuonna. Päätökseen nopeasti jaloilleen Anderssenin veljekset ostivat hirsimökin ja jatkoivat polttoaineen myyntiä pienissä tiloissa.

Uusi huoltoasema valmistui v. 1999, ja Roger osti veljensä ulos yrityksestä hiukan tämän jälkeen. Perhe on sittemmin monesti laajentanut kiinteistöä toiminnan kasvaessa.

– Olen suunnitellut ja sitten olemme toteuttaneet, kertoo Roger, joka on koulutukseltaan rakennusmestari.

Viime laajennus tehtiin v. 2010, kun myymäläosiota suurennettiin.

JATKUU SEURAAVALLA AUKEAMALLA ⇨

→ Servicestationen betjänar både lokalbefolkningen och mer långväga gäster. Yrkeschaufförerna är en stor kundgrupp som uppskattar möjligheten att till en dusch i stationen. Ägarfamiljen räknar med att det i genomsnitt rör sig cirka 1 000 personer i fastigheten dagligen.

Men under coronanedstängning- en våren 2020 var det lugnt.

– Det var sorgligt hur tyst det var här, nästan kusligt när ingen fick sitta här inne. Chaufförerna gick ut och åt i bilen, säger Johanna.

Den enda ljuspunkten med nedstängningen var att köket kunde re- noveras.

Roger har i princip redan varit pensionär några år. Så småningom trappar också Pamela ner. De är trygga med att lämna över. Ungdomarna räknar med att den traditionella bränsleförsäljningen minskar på 10–15 år sikt, men i stället tankas bilarna med annat.

– Och redan i dag stannar ju folk i huvudsak för matens skull, inte för att tanka, säger Petter.

Johanna tror att det breda utbudet av service och tjänster är en framgångsfaktor.

– Det utgående från det breda utbudet som vi jobbar. Kunderna räknar med att vi har allt, säger hon. ■

← Nuvarande servicestation byggdes upp efter branden 1993 och öppnades 1999. Sedan dess har den byggts ut flera gånger. Roger och Petter är byggarna i familjen, medan Pamela, Johanna och Christoffer främst jobbar i servicestationen.

← Nykyinen huoltoasema rakennettiin v. 1993 tulipalon jälkeen ja avattiin v. 1999. Sitä on sen jälkeen laajennettu useaan otteeseen. Roger ja Petter ovat perheen rakennusmiehet, kun taas Pamela, Johanna ja Christoffer työskentelevät pääasiassa huoltoasemalla.

⇒ – Huomasimme jo varhain, että lapset olivat kiinnostuneita yrittäjyydestä. Olemme sen vuoksi voineet panostaa toimintaan, Pamela kertoo.

Lapset aloittivat yrittäjäuransa täytämällä hyllyjä, työskentelemällä kassalla ja leipomalla pitsoja.

– Mutta kaikki ovat hankkineet koulutuksen ennen täyspäiväistä työntekoa, Roger kertoo.

Toiminnan painopiste on vähitellen liukunut kahvilasta, autojen huollosta ja polttoaineen myynnistä ruokatarjoiluun ja elintarvikkeiden myyntiin. Pikaruokaketjut olivat kovassa kasvussa v. 1999 Pederestin siirtyessä uusiin tiloihin. 2000-luvun alussa Anderssenit toivottivat kattonsa alle tervetulleeksi valtakunnallisen pitsaketjun, jonka pitsoja myydään vielä nykyäänkin Ed-

sevössä. Hampurilaisketju liittyi joukkoon muutama vuosi myöhemmin. Päivittäisen lounasbuffetin lisäksi asiakkaat voivat tilata ruokaa à la carte -menusta. Kenenkään ei tarvitse lähteä nälkäisenä kotiin.

– Nautimme asiakkaiden palvelemisesta ja olemme avoinna vuoden jokaisena päivänä, Johanna kertoo.

Huoltoasema palvelee sekä paikallista väestöä että pitkänmatkan asiakkaita. Ammattikuljettajat ovat merkittävä asiakasryhmä, ja he arvostavat huoltoaseman suihkumahdollisuutta. Omistajaperheen laskujen mukaan kiinteistöissä liikkuu päivittäin noin tuhat henkilöä.

Kevään 2020 koronasulun aikaan oli kuitenkin hiljaista.

– Täällä oli surullisen hiljaista ja lähes aavemaista, kun asiakkaat eivät saaneet

Tidigare prisvinnare Aiemmat palkinnonsaajat

PEDERSÖRES FÖRETAGARPRIS har delats ut sedan 2003. Tidigare år har priset gått till:

PEDERSÖREN KUNNAN YRITTÄJÄ-PALKINTO on jaettu vuodesta 2003 lähtien. Aiemmat palkinnonsaajat ovat:

- Esse Läkartjänst / Ähtävän lääkäripalvelu 2003
- Sundström Ab 2004
- B Portin 2005
- Boströms Bageri / Boströmin leipomo 2006
- Erikssons Verkstad / Erikssonin korjaamo 2007
- Ekeri 2008
- Solving 2009
- Vikströms Plåtslageri / Peltisepänilike 2010
- Finells Transport 2011
- LKI Källdman 2012
- Kjellman & Co 2013
- Elho 2014
- Torp Frys 2015
- Fresh Servant 2016
- Herrmans Ab 2017
- Blomqvist Plantskola Ab / Blomqvistin Taimisto Oy 2018
- HSJ-Products Ab 2019
- Ab Tomas Kjellman Oy 2020

istua sisällä. Kuljettajat söivät ulkona ajoneuvoissaan, Johanna sanoo.

Koronasulun ainoaksi valopilkuksi muodostui tilaisuus remontoida keittiö.

Roger on periaatteessa ollut eläkkeellä jo pari vuotta. Pamelakin vähentää työntekoa pikkuhiljaa. He jättävät yrityksen luottavaisin mielin seuraavalle sukupolvelle. Nuoret uskovat, että perinteinen polttoaineen myynti vähennee 10–15 vuodessa, kun yhä useammat autot käyttävät muita voimanlähteitä.

– Ja nykyäänkin ihmiset käyvät huoltoasemalla ruoan takia, eivät niinkään tankatakseen, Petter kertoo.

Johanna uskoo kattavan palvelutarjonnan olevan menestystekijä.

– Tämä näkyy omassa laajassa tarjonnassamme. Asiakkaat luottavat siihen, että meiltä löytyy kaikkea, hän kertoo. ■

Kirjasto ja esikoulu saman katon alle

Yli-Ähtävän kirjasto muuttaa vuoden 2022 alussa koulualueelle samoihin tiloihin Museigränden-esikoulun kanssa. Kirjasto on jatkossakin avoinna kaikenikäisille.

TEXTI & KUVA
Malin Henricson

Biblioteket och förskola in under samma tak

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Biblioteket i Överesse flyttar i början av 2022 in under samma tak som Museigrändens förskola på skolområdet. Det fortsätter vara ett bibliotek för alla åldrar.

DET FINNS FARHÅGOR om att biblioteket blir mindre tillgängligt för allmänheten i och med flytten. Enligt bibliotekschefen Solveig Hortans är det tvärtom – biblioteket blir mer tillgängligt, med fler parkeringsplatser och utökad öppethållning i och med planerad start för meröppet på kvällar och helger under 2022.

– Det ska vara ett allmänt bibliotek precis som tidigare. Däremot är vår nuvarande lokal inte längre så tillgänglig och ändamålsenlig som bibliotekslokal. Trots att det finns en ramp är det få som vill använda den, och många har svårt med trapporna, säger Hortans.

Dessutom har lokalen i kommunbyrån haft med problem med inomhusluften i många år. Kommunens tekniska avdelning lät utföra en konditionsgranskning i fastigheten år 2019. Granskningen visar att det finns mikroskador i konstruktionerna, såsom i ytterväggar, tak och grund.

– Det är undertryck i lokalen, vilket innebär att förorenad luft kommer in i luften från konstruktionerna. Dessutom är ventilationen bristfällig vilken orsakar problem främst på vintern, säger fastighetschefen Peter Sundqvist.

Förra hösten ställde nämnden för utbildning och småbarnspedagogik och kultur- och idrottsnämnden sig positiva till att biblioteket flyttar till

Museigrändens förskola. En förutsättning var att fastigheten på 314 kvadratmeter omdisponeras så att båda verksamheterna får ändamålsenliga utrymmen, utan att det bildas skarpa gränser.

Delar av fastigheten har renoverats och omdisponerats i höst. Mittpartiet, där barn- och ungdomsavdelningen placeras, blir gemensam så att förskolan kan använda rummet dagtid när biblioteket är stängt. Biblioteket kan i sin tur använda förskolans utrymmen för bokcirklar och dylikt när förskolan är stängd.

Hortans tror placeringen ger synergieffekter.

– Inte bara för skoleleverna, utan också för föräldrar och mor- och farföräldrar som hämtar barn från skolan. Biblioteket blir en träffpunkt i byn, för alla, säger hon.

Biblioteket nyöppnar preliminärt i slutet på januari 2022. ■

Överesse bibliotek verkar i oändamålsenliga lokaler just nu, där det också är problem med inomhusluften.

Yli-Ähtävän kirjasto toimii tällä hetkellä epäsovinnaisissa tiloissa, joissa on myös sisäilmaongelmia.

I början på 2022 flyttar biblioteket in i samma fastighet som Museigrändens förskola. Mittpartiet av fastigheten blir gemensam, där placeras barn- och ungdomsavdelningen.

Kirjasto muuttaa vuoden 2022 alussa saman katon alle Museigränden-esikoulun kanssa. Kiinteistön keskiosa, jonne sijoitetaan lasten ja nuorten osasto, on molemmille yhteinen.

JOTKUT KUNTALAISET OVAT olleet huolissaan siitä, että kirjaston käytettävyyttä heikennetään muuton myötä. Kirjastonjohtaja Solveig Hortansin mukaan asia on päinvastoin – kirjastosta tulee entistä helpokäyttöisempi, pysäköintipaikkoja on enemmän ja aukioloajat pidentyvät, sillä kirjasto tulee ensi vuonna olemaan avoinna omatoimikirjastona myös iltaisin ja viikonloppuisin.

– Kirjasto on kaikkien kirjasto, aivan kuten aiemminkin. Nykyiset tilat eivät sen sijaan ole enää helposti saavutettavat tai tarkoituksenmukaiset. Vaikka kirjastoon johtaa ramppi, harvat haluaa käyttää sitä, ja monilla on vaikeuksia rappusissa, Hortans kertoo.

Lisäksi kunnanvirastossa sijaitseva kirjasto on kärsinyt usean vuoden ajan sisäilmaongelmista. Kunnan tekninen osasto teetti vuonna 2019 kiinteistön kuntotarkastuksen, jossa löytyi mikrobivaurioita rakenteista, mm. ulkoseinistä, katosta ja perustuksista.

– Rakennuksessa on alipaine, mikä takia rakenteista tulee sisälle epäpuhdasta ilmaa. Lisäksi ilmanvaihto on puutteellista, mikä aiheuttaa ongelmia etenkin talvisin, kiinteistöpäällikkö Peter Sundqvist sanoo.

Kunnan opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta sekä kulttuuri- ja liikuntalautakunta puolsivat viime syksynä kirjaston muuttoa Museigränden-esikoulun tiloihin. Edellytyksenä oli, että 314 neliön kiinteistöä muutetaan siten, että molemmat toiminnat saavat tarkoituksenmukaiset tilat ilman jyrkkien rajojen muodostumista.

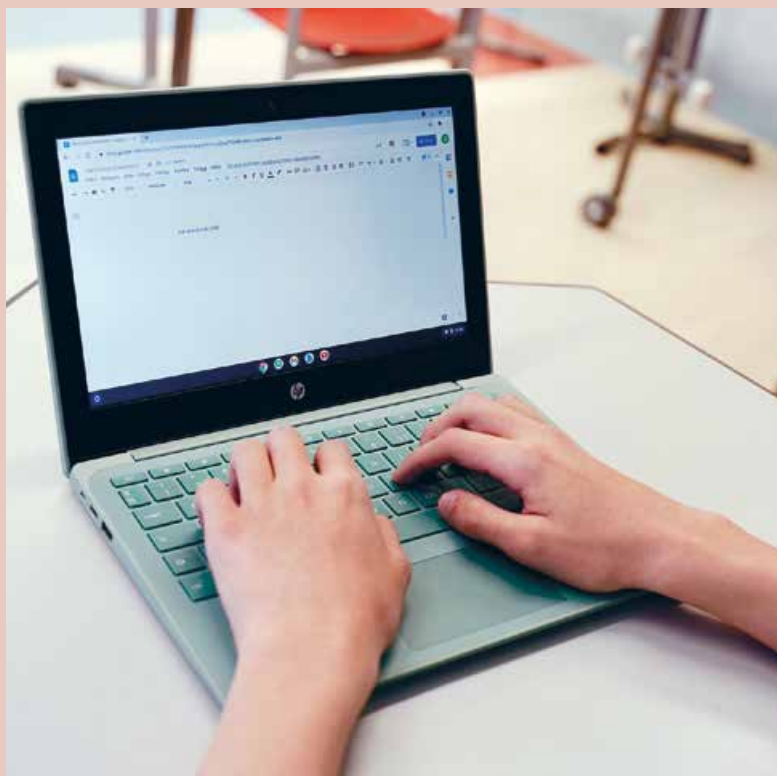
Osia kiinteistöstä on syksyllä remontoitu ja muokattu. Keskiosa, jonne sijoitetaan lasten ja nuorten osasto, toimii yhteisenä tilana siten, että esikoulu voi käyttää huonetta päiväsaikaan kirjaston ollessa suljettu. Kirjasto voi puolestaan käyttää esikoulun tiloja kirjapiirejä ja vastaavia varten esikoulun ollessa suljettu.

Hortans uskoo järjestelyn luovan synergiaa.

– Ei vain koululaisille vaan myös vanhemmille ja isovanhemmille, jotka hakevat lapsia koulusta. Kirjastosta tulee kylässä kaikkien kohtaamispaikka, hän uskoo.

Kirjasto avaa ovensa alustavien tietojen mukaan tammikuun 2022 lopussa. ■

Just nu — Juuri nyt

Snabba fingrar med i nytt tillvalsämne

SURSIK SKOLA TAR maskinskrivarkonsten till heders. Fingerfärdighet vid tangentbordet ingår i det nya tillvalsämnet ”Keykoncepts” som behandlar frågor om vardagsekonomi och företagsamhet.

Det började som en idé om att återuppliva det gamla tillvalsämnet maskinskrivning i Sursik. Men eleverna var mer intresserade av ett bredare upplägg med inslag av ekonomi ur olika synvinklar, som lån, lön och arbetsmarknad. Då uppstod tillvalsämnet Keykoncepts. Syftet är att erbjuda så kallade nyckelfärdigheter för livet. Kursen dras av nio lärare som har specialkunskaper som passar in i upplägget.

Maskinskrivningen hänger med, eftersom det i dagens datoriserade värld är en klar fördel att kunna skriva snabbt på tangentbordet. Rasmus Vikström håller i lektionerna. Han har intyg på att ha avlagt 110 timmar maskinskrivning under sin högstadietid.

– Då tänkte jag att maskinskrivning

är otroligt förlegat. Men faktum är att jag haft otrolig nytta av tiofingerssystemet, säger Vikström.

Tekniken bygger på att man använder varje finger i specifika positioner på tangentbordet. Det finns spel att öva sig med, till exempel på adressen www.elevspel.se, under rubriken tangentbordsträning.

I tillvalskonceptet ingår företagsamhet, studiebesök, nationalekonomi, aktiesparande, arbetsmarknad, it-kunskap och inblickar i spelvärlden. Två lärare berättar dessutom om sin livsresa. Eleverna får i kursens slutskede välja vilka ämnen de fördjupar sig i. ■

— **Då tänkte jag att maskinskrivning är otroligt förlegat. Men faktum är att jag haft otrolig nytta av tiofingerssystemet.**

RASMUS VIKSTRÖM

← Att kunna använda alla tio fingrar när man skriver på tangentbord är en nyttig vardagskunskap som tas upp i ett nytt tillvalsämne i Sursik.

← *Kaikkien kymmenen sormen käyttäminen näppäimistöllä on hyödyllinen arkitaito, joka nostetaan Sursik skolanissa esille uudessa valinnaisaineessa.*

Nopeat sormet avuksi uudessa valinnaisaineessa

SURSIK SKOLA NOSTAA konekirjoitustaidon jälleen kunniaan. Sorminäppäryys sisältyy uuteen valinnaisaineeseen, jossa käsitellään myös arkisiin raha-asioihin ja yrittäjyyteen liittyviä aiheita.

Kaikki sai Sursikissa alkunsa ideasta elvyttää vanha konekirjoituksen valinnaisaine. Oppilaita kiinnosti laajempi lähestymistapa ja talousasioiden, esimerkiksi lainojen, palkkojen ja työmarkkinoiden tarkastelu eri näkökulmista. Alkuidea jalostettiin ja tulos oli valinnaisaine nimeltä Keykoncepts. Ajatuksena on tarjota niin kutsuttuja elämän avaintaitoja. Kurssin vetäjinä on 9 opettajaa.

Konekirjoitus säilytti paikkansa, sillä nopeat näppäilytaidot ovat selkeä etu nykyisessä tietokoneistuneessa maailmassa. Opettaja Rasmus Vikströmilla on yläkouluaajoihtaan todistus 110 tunnin konekirjoitusharjoittelusta.

– Pidän silloin konekirjoitusta äärettömän vanhentuneena taitona. Mutta itse asiassa minulla on ollut valtavasti hyötyä kymmensormijärjestelmästä, Vikström kertoo.

Tekniikka perustuu siihen, että tietyllä sormella painetaan aina tiettyjä näppäimiä. Kymmensormijärjestelmää voi harjoitella pelien avulla, joita löytyy esimerkiksi osoitteesta www.elevspel.se Tangentbordsträning-otsikon alta.

Valinnaisaineen konseptiin sisältyvät yrittäjyys, opintovierailut, kansantaloustiede, osakesäästäminen, työmarkkinat, IT-taidot ja katsaukset pelimaailmaan. Oppilaat saavat kurssin loppuvaiheessa valita, mihin aiheisiin he haluavat syventyä. ■

Allmänna tider syns i bokningskalendern

IDROTTSBYRÅN HAR EN tid använt sig av en elektronisk bokningskalender för kommunens idrottsanläggningar. På webbadressen pedersore.timle.fi får man lätt en överblick över vad som är på gång och när det finns lediga tider.

I bokningskalendern ser man också när det finns avgiftsfria tider för allmänheten att använda i idrottshallarna LKI Arena, AW Arena och Esse Elektro-Kraft Arena.

Man behöver ingen inloggning för att se bokningssituationen. Och vill man boka en arena tar man fortsättningsvis kontakt med kommunens fastighetsvärd Andreas Forsman som koordinerar utyrningen. Det gäller alla arenor utom de två bollhallarna, Esse Elektro-Kraft och LKI Arena, som sköter sina bokningar själva.

– Tanken är att styra alla bokningarna till kalendern i framtiden men det kommer också att gå bra att boka tider via idrottsbyrån, säger idrottssekreteraren Ponus Backlund.

Bokningskalendern hittas också via kommunens webbplats, sidan Kultur & fritid / Bokning av utrymme.

Fastighetsvärdens kontaktuppgifter är andreas.forsman@pedersore.fi, tel. 0440 850966. ■

Yleisövuorot näkyy liikuntatilojen varauskalenterissa

LIKUNTATOIMISTO ON OTTANUT käyttöön varauskalenterin kunnan liikuntatiloille. Verkko-osoitteesta pedersore.timle.fi on helppoa tarkistaa, milloin on vapaita aikoja.

Varauskalenterissa näkyvät myös Pedersören liikuntatoimiston tarjoamat maksuttomat yleisövuorot LKI Arenassa, AW Arenassa ja Esse Elektro-Kraft Arenassa.

Varaustilanteen voi tarkistaa ilman kirjautumista. Jos haluat tehdä varauksen, otat jatkossakin yhteyttä kunnan kiinteistöisäntään Andreas Forsmaniin. Tämä pätee kaikkien liikuntatilojen kohdalla, Esse Elektro-Kraft- ja LKI Arena- pallohallaja lukuun ottamatta, jotka hoitavat varauksensa itse.

– Ajatuksena on ohjata kaikki varaukset kalenteriin tulevaisuudessa, mutta mahdollisuus tehdä varauksia liikuntatoimiston kautta säilyy myös, liikuntasihteerin Pontus Backlund sanoo.

Kiinteistöisännän yhteystiedot ovat andreas.forsman@pedersore.fi, puh. 0440 850966. ■

Skolan ska heta Axåkers skola

DEN NYA SKOLAN i Bennäs ska heta Axåkers skola. Nämnden för utbildning och fostran avgjorde namnfrågan på ett möte i oktober.

Det är Mats Ehnvall från Östensö som skickade in namnförslaget i tävlingen som vi ordnade i våras. Ehnvall berättar att namnet dök upp ganska direkt när han funderade på ett lämpligt skolnamn. Han jobbar i Amada Automations som ligger granne med den blivande skoltomten.

— Axåkers skola är ett neutralt namn för skolbarnen som kommer från olika byar. Det ger gemenskap oavsett längden på skolväg.

MATS EHNVALL

Han tog fasta på kommunvapnet och omgivningen och att den tidigare markägaren heter Åkers.

– Ax kommer från kommunvapnet och skolan placeras på en åker, därav "Axåker". Axåkers skola är ett neutralt namn för skolbarnen som kommer från olika byar. Det ger gemenskap oavsett längden på skolväg, säger Ehnvall.

Nitton personer deltog i namntävlingen och vissa hade flera förslag.

Kommunen kommer att uppmärksamma Ehnvall med ett litet pris. ■

Uuden koulun nimeksi tulee Axåkers skola

PÄNNÄISIIN RAKENNETTAVAN UUDEN koulun nimi on Axåkers skola. Näin opetus- ja kasvatuslautakunta päätti lokakuussa pidetyssä kokouksessaan.

Östensöstä kotoisin oleva Mats Ehnvall jätti tämän ehdotuksen nimikilpailussa, joka järjestettiin viime keväänä. Ehnvall kertoo, että nimi tuli heti mieleen, kun hän ajatteli sopivaa nimeä koululle. Hän on töissä Amada Automationissa, joka sijaitsee tulevan koulun vieressä.

Hän sai inspiraationsa kunnan vaakunasta ja ympäristöstä sekä siitä, että edellisen maanomistajan nimi on Åkers.

– Kunnan vaakunassa on tähkä ja koulu sijoitetaan pellolle, sen vuoksi "Axåker". Axåkers skola on neutraali nimi koululle, jonka oppilaat tulevat eri kylistä. Se luo yhteisöllisyyttä koulutien pituudesta riippumatta, Ehnvall sanoo.

Nimikilpailuun osallistui 19 henkilöä, joista muutamilla oli useita ehdotuksia.

Kunta tulee palkitsemaan Ehnvallia pienellä lahjalla. ■

Delta i Pedersöres digitala invånarforum

PEDERSÖRE KOMMUN HAR öppnat Facebooksidan Pedersöres invånarforum, som är en digital mötesplats för alla som bor och verkar i kommunen. Vår målsättning att kanalen ska bli en plattform där kommunen kommunicerar om olika pågående projekt och där alla har möjlighet att bidra med idéer och utvecklingsförslag.

– Pedersöre vill betona lyhörddhet och öppenhet i dialogen med invånare. Att lyssna in varandra ger också respekt, säger Pedersöres kommundirektör Stefan Svenfors.

I forumet presentera vi aktuella teman som Pedersöreborna och andra intresserade får diskutera. Temat kan vara nya bostadsområden, inflyttning, utbildning, landsbygdsutveckling, vindkraft eller något annat som just då är aktuellt i kommunen. Under varje tema ställer kommunen öppna frågor som Pedersöreborna får svara på.

Varje tema avslutas med en livesändning på Facebook, där flera aktörer diskuterar och summerar det aktuella ämnet. Premiärtemat var vindkraft. Du kan se livesändningen från den 23 november i efterskott. Den innehöll bland annat en paneldebatt om vindkraft.

Du hittar invånarforumet på adressen www.facebook.com/pedersoreinvanarforum. ■

Osallistu Pedersören digitaaliseen asukasfoorumin

PEDERSÖREN KUNTA ON avannut digitaalisen kohtauspaikan Facebookissa kaikille kunnassa asuville ja vaikuttaville. Tavoitteena on, että kohtauspaikka muodostuu asukasfoorumiksi, jossa kunta tiedottaa erilaisista meneillään olevista projekteista ja jossa kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun ideoilla ja kehitysehdoituksilla.

– Pedersöre haluaa korostaa avoimuutta keskustelussa asukkaiden kanssa sekä sitä, että kuuntelemalla toisiamme annamme myös arvostusta, sanoo kunnanjohtaja Stefan Svenfors.

Foorumilla esitellään ajankohtaisia aiheita, joista asukkaat ja muut kiinnostuneet voivat keskustella, kysyä ja tuoda esiin näkökulmia. Aiheena voi olla uudet asuntoalueet, muuttaminen, koulutus, maaseudun kehitys, tuulivoima ja muita kunnassa kulloinkin ajankohtaisina olevia aiheita. Aiheen ollessa keskustelussa kunta esittää siitä avoimia kysymyksiä, joihin kuntalaiset voivat vastata.

Joka teema tullaan päättämään livestriimauksella asukasfoorumissa. Ensimmäisenä aiheena oli tuulivoima.

Asukasfoorumi löytyy osoitteesta www.facebook.com/pedersoreinvanarforum. ■

Minnesvärt från Esse i bokform

MI-KURSEN ”MINNESVÄRT” i Esse har gett liv åt berättelser och lockat fram många skratt. Esseborna har tillsammans med folkloristen Sofie Strandén-Backa skapat minnesvärda berättelser som nu ges ut i boken ”Minnesvärt. Viitt å breitt från Esse”.

Boken är uppbyggd enligt årets månader. Varje månad presenteras en person som kursdeltagarna velat lyfta fram: Per-Erik Wiklund, bröderna Ture och Hugo Kiisk, Maria Carlsson Flinck och dottern Ann-Mi Carlsson Flinck, Börje Ena, Jenny Lindström, Britta Borgmästars, Ellen Eklund, Adina Stenman, Juliana Rådmans, Hugo Mård, Göran Nybacka samt Margit Vik.

Utöver personporträtten tar varje månadskapitel upp ämnen som hör ihop med månaden. Det handlar om vedalagasi och eldasi, gusslåne, flöjtase, skriftskola och dans, tältmöten och begravningar, päärotagasi och skråbockar. Gun-Marie Wiis står för grafisk formgivning. Boken är illustrerad med teckningar av Terese Bast, fotografier ur kursdeltagarnas egna gömmor samt nytagna foton av Jonas Thomén. ■

Ähtävän ikimuistelot kirjan kansien sisällä

KANSALAIPOISTON IKIMUISTELOIHIN Keskittävällä ”Minnesvärt”-kursilla on syntynyt tarinoita ja hauskuudet ovat herrättäneet naurunpurskahduksia. Folkloristi Sofie Strandén-Backa on yhdessä ähtäväläisten kanssa luonut ikimuistoisia kertomuksia, jotka nyt julkaistaan kirjassa ”Minnesvärt. Viitt å breitt från Esse.”

Kirja rakentuu vuoden eri kuukausien mukaan. Joka kuukausi esitellään uusi henkilö, jonka kurssilaiset ovat halunneet nostaa esille: Per-Erik Wiklund, veljekset Ture ja Hugo Kiisk, Maria Carlsson Flinck ja tytär Ann-Mi Carlsson Flinck, Börje Ena, Jenny Lindström, Britta Borgmästars, Ellen Eklund, Adina Stenman, Juliana Rådmans, Hugo Mård, Göran Nybacka ja Margit Vik.

Henkilötarinoiden lisäksi jokaisessa kuukausiluvussa käsitellään kyseiseen kuukauteen liittyviä aiheita. Niitä ovat esimerkiksi halonhakuu ja tulisijan sytytys, jumalanvilja, tukinuitto, rippikoulu ja tanssit, telttakokoukset ja hautajaiset sekä perunannosto. Gun-Marie Wiis vastaa kirjan graafisesta muotoilusta. Terese Bast on kuvittanut kirjan, ja valokuvat ovat kurssilaisten omia kuva-aarteita ja Jonas Thoménin vastikään ottamia kuvia. ■

→ Miljöhälsövärdens omfattar både veterinärer och hälsoinspektörer. Personalen övergår som gamla arbetstagare till Pedersöre kommun.

→ Ympäristöterveydenhuolto kattaa sekä eläinlääkärin että terveystarkastajat. Henkilökunta siirtyy vanhoina työntekijöinä Pedersören kuntaan.

Pedersöre blir bas för miljöhälsövården

PEDERSÖRE KOMMUN ÖVERTAR ansvaret för regionens miljöhälsövärd fr.o.m. 1.1.2022.

Fullmäktigeförsamlingarna i Pedersöre, Larsmo, Jakobstad och Nykarleby har godkänt ett samarbetsavtal som innebär att Pedersöre blir ansvarskommun.

Omorganiseringen är en följd av att Jakobstads social- och hälsövärdens verk upphör när Österbottens välfärdsområde tar över verksamheten i hela landskapet vid årsskiftet. Däre-

mot överförs miljöhälsövården – som omfattar hälsoinspektionen och veterinärvården – inte till välfärdsområdet.

Ett syfte med miljöhälsövårdens nya organisation är att bygga upp en attraktiv och stark enhet och samla de anställda på samma plats. I nuläget har Pedersöre ingen färdig lokal att erbjuda, men ett nybygge planeras. Tills vidare fortsätter miljöhälsövården jobba i befintliga lokaler i Jakobstad, Nykarleby och Pedersöre. ■

Sök kommunens studiestöd

KOMMUNEN BETALAR ett stipendium på 125 euro per termin till studerande som studerar på heltid vid universitet, högskola eller yrkeshögskola. Stipendiet beviljas studerande som är mantalskrivna i Pedersöre. Stipendiet beviljas för högst 10 terminer och stödet betalas terminsvis.

Du kan ansöka om stipendium med en blankett som finns på kommunens webbplats. Blanketten finns under rubriken Kultur & fritid / Barn och unga / Studier och jobb / Studiestöd. Du kan också hämta en pappersblankett från Pedersöre kommungård i Bennäs. Till ansökningen bifogar du ett bestyrkt intyg över studierätt vid universitet, högskola eller yrkeshögskola.

Ansökan för höstterminen ska lämnas in senast 22.12.2021 kl. 16.00. Tilläggsuppgifter: kommunens kassa, tfn (06) 7850 117. ■

Lions delar ut stipendier

PEDERSÖRE LIONS CLUB delar ut 3 stipendier á 400 euro åt högskolestuderande från Pedersöre. Skicka en fritt formulerad ansökan och utredning över studieprestationer till: Karl-Johan Vikström, Ottomalmgatan 7B, 68600 Jakobstad eller karl-johan.vikstrom@multi.fi, senast 1.3.2022. ■

Lions jakar stipendier

PEDERSÖRE LIONS CLUB jakar kolme 400 euron stipendii yliopistossa opiskeleville pedersöreläisille. Lähetä vapaasti muotoiltu hakemus ja selvitys opintosuorituksistasi osoitteeseen: Karl-Johan Vikström, Ottomalminkatu 7B, 68600 Pietarsaari tai karl-johan.vikstrom@multi.fi, viimeistään 1.3.2022. ■

Pedersörestä ympäristöterveydenhuollon vastuukunta

PEDERSÖREN KUNTA OTTAA alueen ympäristöterveydenhuollon vastuulleen 1.1.2022 lähtien.

Pedersören, Luodon, Pietarsaaren ja Uudenkaarlepyyn kunnanvaltuustot ovat hyväksyneet yhteistoimintasopimuksen, jonka myötä Pedersörestä tulee ympäristöterveydenhuollon vastuukunta.

Järjestely johtuu Pietarsaaren sosiaali- ja terveysviraston lakkauttamisesta koko maakunnan toiminnan siirtäessä vuodenvaihteessa Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymälle. Kuntayhtymälle ei kuitenkaan siirry ympäristöterveydenhuolto, joka kattaa terveystarkastuksen ja eläinlääkintähuollon.

Ympäristöterveydenhuollon uudelleenjärjestelyn tarkoituksena on luoda houkutteleva ja vahva yksikkö sekä kerätä työntekijät saman katon alle. Pedersören kunnalla ei tällä hetkellä ole tarjota valmiita tiloja, mutta uusi rakennus on suunnitteilla. Ympäristöterveydenhuolto jatkaa toistaiseksi toimintaa vanhoissa tiloissa Pietarsaareissa. ■

Hae kunnan opiskelijastipendiiä

KUNTA MAKSAA STIPENDEJÄ 125 euroa/lukukausi yliopistossa, korkeakoulussa tai ammattikorkeakoulussa kokoaikaisesti opiskeleville pedersöreläisille.

Stipendi maksetaan opiskelijalle, joka on kirjoilla Pedersöressä. Stipendiiä haetaan lukukausittain, ja se myönnetään enintään kymmeneksi lukukaudeksi.

Stipendiiä haetaan opintotukihakemuslomakkeella, jonka voi tulostaa kunnan verkkosivustolta www.pedersore.fi/fi/. Lomake löytyy sivulta Kulttuuri & vapaa-aika / Nuoret / Opiskelu ja työelämä / Opiskelijastipendit. Paperilomakkeita saa hakea Pedersören kunnantalolta. Hakemukseen liitetään vahvistettu todistus opiskeluoikeudesta yliopistossa, korkeakoulussa tai ammattikorkeakoulussa.

Syyslukukauden hakemus on toimitettava kunnalle viimeistään 22.12.2021 klo 16.00. Lisätiedot: Kunnan kassa, puh. (06) 7850 117. ■

Biblioteket blir mer tillgängligt med meröppet

Biblioteket i Pedersöre gör sina tjänster mer tillgängliga och utvecklar sin service med meröppet i Purmo bibliotek. Det innebär att kunder kan besöka biblioteket vissa tider när ingen personal är på plats.

TEXT & FOTO

Malin Henricson

DE NYA UTÖKADE öppettiderna träder i kraft senast 1.1.2022, och efter det kan kunder låna böcker, hämta reserverat material, läsa tidsskrifter, studera, jobba och vistas i Purmo biblioteket både kvällar och helger fastän betjäningsskivan är obemannad. Kunden behöver ett giltigt bibliotekskort och en personlig, fyrsiffrig pin-kod för att kunna ta sig in i lokalen.

– Du ska personligen besöka något av våra bibliotek och be om att registrera dig för meröppet, säger bibliotekschefen Solveig Hortans.

Biblioteket i Purmo finns i Purmo skola, och inloggningen till biblioteket sker via en apparat på väggen till vänster om huvudingången. Appara-

ten läser av bibliotekskortet och sedan knappar man in sin kod för att öppna dörren.

– Barn och unga under 18 år är välkomna i sällskap av en vuxen, säger Hortans.

Inne i lokalen finns en självbetjäningsskiva, där man registrerar de böcker man vill låna med sitt lånekort. Däremot ska man returnera sina lån i returlådan vid ytterdörren eller i en låda inne i biblioteket.

– Vi börjar med utlåning, senare kan vi koppla på returfunktionen under meröppet också, säger Hortans.

Meröppet gäller på lördagar och söndagar kl. 10–18 samt tisdagar, torsdagar och fredagar klockan 16–21. På vardagsförmiddagarna använder skolan biblioteket som lärmiljö, och då är lokalen stängd för allmänheten utanför de vanliga öppethållningstiderna.

Solveig Hortans och tf bibliotekarie Pamela Eklund betonar att meröppet inte är en besparingsåtgärd, tvärtom. De vanliga öppettiderna med personal på plats fortsätter.

– Personlig service är viktig och vi vill inte ge avkall på biblioteket som en träffpunkt. Alla kunder är lika välkomna som förr, men meröppet är ett komplement. Dessutom ökar bibliotekslokals användningsgrad, säger Eklund.

Hon ser synergieffekter på flera plan. Föräldrarna kan sticka sig in i biblioteket när barnen åker skridsko i rinken eller deltar i klubbverksamhet. På helgerna kan hela familjen göra en utflykt till skolans lekrområde och biblioteket.

Pedersöre har ett nämndbeslut på att alla nya bibliotek och bibliotek som genomgår renovering ska om möjligt anpassas för meröppet. Efter Purmo står Överesse bibliotek i tur under 2022. När Sandsund skolas nybygge är klart kommer biblioteket att ha meröppet. Hortans ser utvecklingen som en naturligt följd av den nya bibliotekslagen.

– Biblioteket ska erbjuda plats för folk att umgås, studera och jobba. Vår verksamhet förändras och vi ska ha lokaler som kan anpassas för olika behov, säger hon.

Alla som registrerar sig för meröppet får en användarguide med instruktioner. Bibliotekslokalen i Purmo har kameraövervakning.

– Det ska kännas tryggt för kunder att komma till biblioteket under meröppet, säger Hortans. ■

VI INFORMERAR närmare om meröppethållningstiderna på bibliotekets webbplats fredrika.finna.fi samt på kommunens webbplats www.pedersore.fi och i våra sociala mediekonaler när servicen startar.

↑ Biblioteksfunktionären Maria Ståhl och tf bibliotekarien Pamela Eklund visar hur det går till när man ska låna böcker på egen hand: låneautomaten läser av streckkoden på lånekortet och sedan gör man på samma sätt med böckernas streckkod.

↑ Kirjastovirkailija Maria Ståhl ja vt. kirjastovirkailija Pamela Eklund näyttävät, miten kirjoja voi lainata omatoimisesti: lainausautomaatti lukee kirjastokortin viivakoodin, minkä jälkeen sama tehdään kirjojen viivakoodeille.

⇌ Den personliga servicen är viktig och fortsätter som tidigare, men bibliotekschefen Solveig Hortans och biblioteksfunktionären Maria Ståhl är glada att kunna utveckla verksamheten med meröppet.

⇌ Henkilökohtainen asiakaspalvelu on tärkeää ja jatkuu entiseen tapaan, mutta kirjastonjohtaja Solveig Hortans ja kirjastovirkailija Maria Ståhl ovat iloisia voidessaan kehittää toimintaa omatoimikirjastolla.

→ Maria Ståhl visar var apparaten läser lånekortets kod när man ska logga in till det meröppna biblioteket.

→ Maria Ståhl näyttää, miten laite lukee kirjastokortin viivakoodin omatoimikirjastoon kirjauduttaessa.

Omatoimikirjasto parantaa kirjaston käytettävyyttä

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Pedersören kirjasto tekee palveluistaan saavutettavampia ja kehittää niitä Purmon kirjaston omatoimikäytöllä. Tämä tarkoittaa, että asiakkaat voivat vierailla kirjastossa myös silloin, kun henkilökunta ei ole paikalla.

PIDENNETYT AUKIOLOAJAT TULEVAT voimaan viimeistään 1.1.2022, ja siitä lähtien Purmon kirjastossa voi käydä iltaisin ja viikonloppuisin ja lainata kirjoja, hakea varattua aineistoa, lukea lehtiä, opiskella, työskennellä ja oleskella, vaikka henkilökunta ei olisikaan paikalla. Asiakkaalla täytyy olla voimassaoleva kirjastokortti ja henkilökohtainen, nelinumeroinen PIN-koodi päästäkseen tiloihin.

– Asiakkaan täytyy käydä henkilökohtaisesti jossakin kirjastoistamme ja pyytää rekisteröimään itsensä omatoimikirjaston käyttäjäksi, kertoo kirjastonjohtaja Solveig Hortans.

Purmon kirjasto sijaitsee Purmo skolassa, ja kirjastoon pääsee näyttämällä kirjastokorttia pääsisäänkäynnin vasemmalla puolella olevalle laitteelle. Laite lukee kortin, minkä jälkeen laitteeseen näppäillään oma PIN-koodi oven avaamiseksi.

– Lapset ja muut alle 18-vuotiaat ovat tervetulleita aikuisen seurassa, Hortans kertoo.

Kirjat lainataan kirjastokortilla itsepalveluautomaatilla. Lainakirjat on palautettava ulko-oven luona olevaan palautusluukkuun tai kirjaston sisällä olevaan laatikkoon.

– Aloitamme lainauksilla, myöhemmin voimme lisätä omatoimikirjastoon palautustoiminnon, Hortans sanoo.

Omatoimikirjasto on avoinna la ja su klo 10.00–18.00 sekä ti, to ja pe klo 16.00–21.00. Koulu käyttää kirjastoa oppimisympäristönä arkaamuisin, jolloin kirjasto on suljettu yleisöltä tavallisten aukioloaikojen ulkopuolella.

Solveig Hortans ja vt. kirjastovirkailija Pamela Eklund painottavat, ettei omatoimikirjasto ole säästötoimenpide – päinvastoin. Kirjastossa jatkuvat varsinaiset aukioloajat, jolloin henkilökunta on paikalla.

– Henkilökohtainen palvelu on tärkeää, emmekä halua luopua kirjastosta kylän kohtaamispaikkana. Kaikki ovat yhtä tervetulleita kuin ennenkin, omatoimikirjasto vain täydentää toimintaa. Lisäksi kirjastotilojen käyttöaste nousee, Eklund selittää.

Hän näkee useita synergiaetuja. Vanhemmat voivat pistäytyä kirjastossa, kun lapset luistelevat jäällä tai osallistuvat kerhoihin. Viikonloppuisin perheet voivat tehdä retkiä koulun leikkialueelle ja kirjastoon.

Lautakunnan päätöksen mukaan kaikki uudet ja kunnostettavat kirjastot on mahdollisuuksien mukaan muutettava omatoimikirjastoiksi. Purmon jälkeen on vuorossa Yli-Ähtävän kirjasto v. 2022. Omatoimikirjasto otetaan käyttöön, kun Sandsund skolan uudet tilat valmistuvat. Hortans pitää kehitystä uuden kirjastolain luonnollisena seurauksena.

– Kirjaston on tarjottava ihmisille paikka seurusteluun, opiskeluun ja työskentelyyn. Toimintamme muuttuu, ja tarvitsemme erilaisiin tarpeisiin sopeutettavia tiloja, hän sanoo.

Kaikki omatoimikirjastoon rekisteröityvät saavat palvelun käyttöohjeet. Purmon kirjastossa on kameravalvonta.

– Asiakkaiden on voitava tuntee olonsa kirjastossa turvallisiksi omatoimikäytön aikana, Hortans kertoo. ■

TIEDOTAMME tarkemmin omatoimikirjaston aukioloajoista kirjaston verkkosivuilla fredrika.finna.fi ja kunnan verkkosivuilla www.pedersore.fi sekä sosiaalisen median kanavissa palvelun alkaessa.

Biblioteket – Kirjasto

Öppettider – Aukioloajat
1.9.20–31.5.22

Dag före helg ingen öppethållning efter kl. 15. / Pyhäpäivää edeltävänä päivänä kirjastot sulkevat klo 15.

HUVUDBIBLIOTEKET BENNÄS – Pääkirjasto Pännäinen

MÅ–ONS / MA–KE 12–20
TO, FRE / TO, PE 10–17

KÅLLBY – Kolppi

MÅ, TO / MA, TO 15–19
FRE / PE 9–13

LEPPLAX – Lepplax

MÅ / MA 10–14
TI 16–19
ON / KE 9–14

PURMO

MÅ, ON / MA, KE 14–19
TO 9–12
TI, FRE / TI, PE 9–15

SANDSUND

MÅ / MA 12–19
TI 9–14
ONS / KE 15–19
TO 9–13
FRE / PE 9–13

YTTERESSE – Ala-Ähtävä

MÅ, TO / MA, TO 11–19
TI, ON / TI, KE 9–14

ÖVERESSE – Yli-Ähtävä

MÅ, ON / MA, KE 9–15
TI, TO 15–19

LAPPFORS

TO 13–18

**GALLERI BRUNO OCH TIDNINGS-
LÄSESALEN I KULTURHUSET AX –
Galleria Bruno ja lehtilukusali**
Kulttuuritalo Ax:issa

MÅ / MA 8–20
TI 8–20
ON / KE 8–20
TO 8–17
FRE / PE 8–17

Nytt på Pedersörehyllan 2021

I HUVUDBIBLIOTEKETS HEMBYGDSSAMLING samlar vi material om Pedersöre eller material som har producerats av Pedersörebor. Från mitten av december 2020 till slutet av oktober 2021 har vi skaffat eller fått nedanstående verk som gåva. Tack för alla tips och donationer!

Uutta Pedersörehyllässä 2020

PÄÄKIRJASTON KOTISEUTUKOKOELMAAN KERÄÄMME pedersöreaiheista kirjallisuutta. Alla olevassa luettelossa ovat mukana hankinnat ajalta joulukuu 2020–lokakuu 2021. Kiitämme kaikista lahjoituksista ja vinkeistä!

BARKAR, TORA: *Bäckby skola 100 år: 1919–2019.*

EKSTRAND, SIXTEN: *I väckelsens och kyrkans tjänst: Kyrkans Ungdom 100 år.*

FINHOLM, SONJA, ALFRED MEDIA: *Mitt liv som båtbyggare.* Intervjubok med Jan-Erik Nyfelt som har byggt allt från träbåtar och lyxyachter till topphemliga ubåtar.

HEMBYGDSFÖRENINGEN STRÖMFÅRAN, FORSKARGRUPPEN: *Östensö traktorkavalkad.*

KORKEA-AHO, KAJ: *Punainen huone.*

KORKEA-AHO, KAJ: *Röda rummet.*

KÄLLMAN, CARL G.: *Universums under: En kort introduktion till astronomi.*

NYGÅRD, HENRY: *Kvinnokraft i lokalsamhället: Bennäs-Lövö Marthaförening 100 år, 1921–2021.*

OTHMAN, HENRIK: *Från tandborstar till jättesläp: Ekeri 1945–2021.* Företagshistorik.

RISKA, LIS-MARI: *Sagan om det sura äpplet.*

SNELLMAN, THOMAS & FINHOLM, SONJA: *Reko: Rejäl konsumtion sedan 2013.*

SNELLMAN, THOMAS & FINHOLM, SONJA: *Reko: Reilua kullusta vuodesta 2013.*

SNELLMAN, THOMAS & FINHOLM, SONJA: *Reko: Fair consumption since 2013.*

SUNDQVIST, PATRIK: *Idrottsglädje i hundra år: Esse IK 1919–2019.*

WILHELMS, TOM: *Den svåra vägen hem: och nio andra skådespel.*

WISTBACKA, PIAN (REDAKTÖR): *Leva i Guds nu: Församlingsförbundet 100 år.*

ÅBRANDT, NINA: *Vardag och bliss: kvinnan, yogan och vardagen.*

Låna filmer via stremingstjänsten Viddla

VIDDLA (VIDDLA.FI) är en streamingtjänst där du kan låna film med ditt lånekort och pin-kod.

Börja med att välja vad du vill låna.

När du har valt filmen klickar du på pärmen och sedan på "Spela film". Välj ditt bibliotek och fyll i lånekortsnummer och pin-kod. Nu har du lånat filmen för 48 timmar och du kan se den så många gånger som du vill under den tiden.

Du kan fortsätta titta på en film genom att söka upp filmen, klicka på Spela film-knappen och logga in. Viddla kommer ihåg ditt lån.

Du kan låna högst tre filmer per kalendermånad. Biblioteket har budgeterat en viss summa för varje månad, och när budgeten är slut kan ingen låna fler filmer före nästa månad. ■

Lainaa elokuvia Viddla- suoratoistopalvelusta

VIDDLA (VIDDLA.FI) on suoratoistopalvelu, joka toimii kirjastokortilla ja pin-koodilla.

Aloita valitsemalla elokuva. Kun olet löytänyt sopivan elokuvan, klikkaa sen kansikuvaa ja sitten Katso elokuva-painiketta. Valitse listalta kirjastosi, kirjaudu kirjastokortin tunnuksella ja pin-koodilla. Vahvista lainaus. Nyt voit katsoa elokuvan niin monta kertaa kuin tahdot seuraavan 48 tunnin aikana.

Mikäli laina-aikaa on jäljellä, voit jatkaa katselua myöhemmin samalla tai toisella laitteella. Viddlassa ei ole erillistä kirjautumispainiketta. Jatkaaksesi katselua, etsi elokuva uudestaan ja kirjaudu samoin kuten lainatessa. Viddla muistaa, että elokuva on jo lainattu.

Voit lainata korkeintaan kolme elokuvaa kuukaudessa. Kirjasto on budjetoitunut tietyn kokonaismäärän elokuvalainoja kuukautta kohden. Jos lainaaminen ei onnistu ja saat virheilmoituksen, kirjaston kuukausibudjetti on täyttynyt. Tässä tapauksessa lainaaminen toimii taas kuukauden vaihduttua. ■

Galleri Bruno – GALLERIA BRUNO

Kommande utställningar – Tulevat näyttelyt

JANUARI – Tammikuu

Nedervetil konstklubb
Målningar

FEBRUARI – Helmikuu

Sarelin-Sjöblom, Gunvor
Målningar

MARS – Maaliskuu

Svenfelt, Katharine
Målningar

APRIL – Huhtikuu

Pedersöre MI

MAJ – Toukokuu

Koskinen, Stina
Skulpturer och collage

JUNI – Kesäkuu

Kronqvist, Ann-Britt &
Räsänen, Irmeli
Målningar

Hör Elaines livshistoria i MI

PEDERSÖRE MI:s länge planerade föreläsning "En krokig väg mot fåtöljen" med rikssvenska Elaine Eksvärd, blir äntligen av. Måndagen den 24 januari 2022 berättar Elaine sin livshistoria i Anderssensalen i Sursik.

Det är en personlig inspirationsföreläsning som bjuder på en känslomässig berg-och-dalbana och som landar i en riktigt bra känsla.

Elaine Eksvärd är retorikkonsult, författare, entreprenör och en av Sveriges mest anlitade föreläsare. Hon har

utsetts till Årets Talare och skrivit flera bästsäljande böcker. Hon är också barnrättskämpe och grundare av föreningen Treskabinoll med syfte att eliminera sexuella övergrepp på barn.

EXEMPEL PÅ ÖVRIGA FÖRELÄSNINGAR:

Föda utan rädslor,
med Emma With-Hällund, lö 22.1.

På äventyr med Eva-Lotta,
med Eva-Lotta Backman, ti 15.2.

Historiska kläder,
med Alexandra Källman, on 16.3.

Solpaneler för sommarstuga och båt,
med Emil Finne, ti 5.4.

← Elaine Eksvärd talar om sin livsresa inför publik i Anderssensalen den 24.1.2022.

↑ Mattias Åhman drar *Gourmetmat för hemmakocken* i Sursik skolas undervisningskök tisdagen den 15 mars.

Kurskatalogen delas i mellandagarna

Pedersöre MI delar ut vårens kursprogram under mellandagarna. Förutom de kurser som fortsätter från höstterminen finns även en hel del nyheter. Anmälan till vårterminens nya kurser öppnar måndag 3.1 kl. 9.00. Kurser som fortsätter från höstterminen är redan nu öppna för anmälan. Anmäl dig elektroniskt via mi.pedersore.fi eller tel. 06-7850 275 / 06-7850 274. Pia Boström är tf. rektor under år 2022.

Plock i kursutbudet

GOURMETMAT FÖR HEMMAKOCKEN. *Tisdag 15.3* i Sursik skolas undervisningskök. Kändiskocken Mattias Åhman, Årets kock i Finland år 2017 och krögare på restaurang HEJM i Vasa, lär dig knepen för att lyckas med helgmiddagen.

MÅLARWORKSHOP. *Lördag 12.2 kl. 10-15* i Kulturhuset AX. Camilla Forsén-Ström från tv-programmet Strömsö handlar när du förvandlar ett kärt minne på ett foto till en målning.

WORKSHOP I HANTVERK: "TÄLJ ME ALL ABOUT IT". *22-23.4* i Sursik slöjdsalar. Den svenska slöjdaren Jögge Sundqvist lär ut täljning med handverktyg. Han är starkt influerad av den svenska självhushållningsslöjden och folkkonsten från 1600-1700-talet.

MODERNA BRODERIER OCH ÅTERBRUKSTÄNK. *7.2 & 26.2* i Kulturhuset AX. Kursen Moderna broderier och återbrukstänk återkommer i februari med nya idéer till fritt skapande, möjlighet att förmedla budskap och rogivande avkoppling. Kursledaren Pernilla Vikström håller inspirationskväll tisdag 7.2 kl. 18 och en workshop lördag 26.2 kl. 10-15.

TRÄDGÅRDSINSPIRATION. *Tre kurser.* Trädgårdsmästaren och bloggaren Kristine Vesterlund ger inspiration för trädgården. Först ut är Vintersådd med start onsdag 2.2 och Trädgårdsplanering 14-21.3. När det börjar klia i de gröna fingrarna passar det bra att gå kursen Odlå i pallkrage, med start 6.4.

Kurser för barn

Skogsmullekurs med Camilla Kronholm och *en äventyrsdag till Huhta-Ottos grot-*

ta i Kronoby tillsammans med Lina Boholm.

En dag på Storstara gård är en kurs för barn och föräldrar tillsammans.

Inspiration för nya tricks med hopprep, både långa och korta, ordnas i Forsby skola med Carina Björkman. Även lärare och ledare kan delta för att få nya tips till egen undervisning.

Vandrings- och naturkurser

7-8.5: Helgpaddling längs Esse å med Camilla Sandström och Jesper Holmstedt.

13-15.5: Vårvandring i Repovesi nationalpark med Mattias Kanckos.

26-28.5: Vårpaddling och vandring i Södra Konnevesi nationalpark med Camilla Sandström och Jesper Holmstedt.

30.7-7.8: Expedition Sarek 2022 med Mattias Kanckos.

FÖLJ MI PÅ FACEBOOK OCH INSTAGRAM, och titta in på hemsidan mi.pedersore.fi för mer information om kursnyheter.

→ Eftermiddagsteet i huvudbiblioteket blev en framgång som dignade av godsaker i form av boktips samt salta och söta bakverk.

Eftermiddagste med brittiska deckare

Biblioteket och Pedersöre MI bjöd in till Afternoon tea med brittiska deckare i november. Det blev en mysig kväll i gott sällskap, då boktipsen haglade och sconesen smakade.

DÄMPAD BELYSNING, brinnande stearinljus och lämpligt spännande bakgrundsmusik ramade in scenen när huvudbiblioteket välkomnade sina deckarälskande gäster till borden. Bibliotekspersonalen hade plockat fram ett digert utbud av brittiska deckare ur sina hyllor. Medan gästerna försåg sig av de söta och salta läckerheterna, fick de tips om nya och gamla deckare från de brittiska öarna. Pedersöre MI:s rektor Åsa

Nyberg-Sundqvist inledde med en kort resumé av afternoon tea-traditionens historia. Det var Anna, den sjunde hertiginnan av Bedford, som runt 1840 introducerade traditionen i England, när hon behövde ett mellanmål för att stilla hungern fram till middagen.

Tf bibliotekarien Pamela Eklund gick igenom framplockade böcker och pekade sedan ut en av sina favoriter: Elisabeth George.

– Hon ger tyvärr ut böcker så sällan eftersom det tar så länge när hon skriver. De är tjocka och verkligen något att bita i. Visst är hennes böcker fantastiska, sade Eklund och fick medhåll av publiken.

Hon berömmar också Peter May för hans detaljerade miljö- och personbeskrivningar.

Christina Holmström, en av deltagarna, gillar också Mays alster.

– Jag har läst alla hans böcker. Man lever sig in i dem, det är som att stå där på klipporna, sade hon.

Biblioteksfunktionären Britt-Heleen Sundqvists favorit är Elly Griffiths böcker, medan specialbibliotekarien Lisa Ahlvik lyfte fram Paula Hawkins, vars bok *Kvinnan på tåget* blivit en dundersuccé.

– Det är en intressant bok, full av oväntade vändningar. Ett återkommande tema i Hawkins böcker är människor som inte uppfyller normen och samhällets krav, sade Ahlvik.

Andra tips under kvällen var Richard Osmans och Joy Ellis böcker, medan bibliotekschefen Solveig Hortans tipsade om författare hon ännu inte läst: Denise Mina, Lisa Jewell, Belinda Bauer och Sharon Bolton.

Som avslutning korades vinnarna i ett kviss som borden tävlade i sinsemellan. Vinnarna fick varsin påse engelsk lakrits, helt i kvällens anda. ■

MISSADE DU EVENEMANGET? *Ett liknande tejudning utlovas i vår, med ett annat tema. Läs MI-katalogen noga!*

TEXT & FOTO
Malin Henricson

PEDERSÖRE BOSTÄDER

www.pedersorebostader.fi

Hos oss hittar du hem

PÅ WWW.PEDERSOREBOSTADER.FI hittar du uppgifter om våra lediga hyresbostäder. Vi har hyresbostäder i alla kommunelar och hyr även ut färdigt möblerade lägenheter för en längre eller kortare tid i Vallbo-husen i Edsevö. Skicka gärna in din bostadsansökan direkt via vår hemsida.

Fastighetssekreterare Anne Törnqvist, tel. 7850 153.

Meidän kanssamme löydät kodin

VERKKOSIVULTAMME WWW.PEDERSOREBOSTADER.FI löydät tietoa vapaista vuokra-asunnoistamme. Meillä on vuokra-asuntoja kaikissa kunnanosissa ja tarjoamme myös valmiiksi kalustettuja huoneistoja Vallbo-taloissa Edsevössä pidemmäksi tai lyhyemmäksi ajaksi. Voit lähettää asuntohakemuksesi suoraan kotisivujemme kautta.

Kiinteistösihteeri Anne Törnqvist, puh. 785 0153.

Föreningsgalan

www.pedersore.fi

Välkommen på fest till Essegården
fredagen den 28.1 kl. 19

Tervetuloa juhlaan perjantaina 28.1. klo 19

DET BLIR FEST och galastämning när vi firar våra föreningar och deras insatser. Under kvällen tillkännager vi vem som får Pedersöreklockan och uppvaktar våra mästerskapsmedaljörer. Årets förening, årets eldsjäl, årets arrangör, årets idrottare och årets ungdom tillkännages.

Vi bjuder på kaffe, tilltugg och trevligt program.

Anmäl dig senast 21.1 till kulturbyran@pedersore.fi. Kom ihåg att meddela ev. matallergier.

NOMINERA DIN KANDIDAT FÖR:

- Årets förening
- Årets eldsjäl
- Årets arrangör
- Årets idrottare
- Årets ungdom

Meddela även kultur- och idrottsprestationer.

Vi vill ha in alla nomineringar senast 9.1. Mera information om nomineringsförfarandet hittar du på www.pedersore.fi/foreningsgalan.

Mästerskapsmedaljörer

Anmäl de prestationer som under året resulterat i en officiell mästerskapsmedalj för en individuell idrottare. Idrottaren bör vara 14 år eller äldre och vara skriven i eller tillhöra en förening i Pedersöre. Idrottare i åldern 16–29 år premieras med ett stipendium.

↑ Amanda Kass, årets idrottare 2021

↑ Amanda Kass, vuoden urheilija 2021

Seuragaala

EHDOTA OMA EHDOKKAASI PEDERSÖREN SEURAGAALAN 2022.

Lähetä meille kaikki ehdotuksesi viim. 9.1 2022. Lisätietoja nimitysmettelystä löytyy www.pedersore.fi/seuragaala.

Ilmoittaudu juhlaan viim. 21.1. osoitteeseen kulturbyran@pedersore.fi.

Mestaruusmitalistit

Ilmoita urheilusaavutukset, jotka vuoden aikana ovat tuoneet yksittäiselle urheilijalle virallisen mestaruusmitalin. Urheilijan tulee olla vähintään 14 vuotta vanha ja hänen tulee asua kunnassa tai kuulua pedersöreläiseen urheiluseuraan. Urheilijoille ikäluokissa 16–29 vuotta myönnetään apuraha.